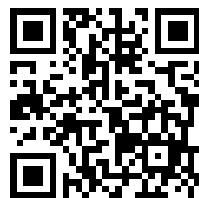

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>



MUSIC

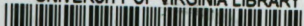
AS

346

.B53

KNJ. 169

UNIVERSITY OF VIRGINIA LIBRARY



UNIVERSITY
OF VIRGINIA
CHARLOTTESVILLE

Music
AS
346
.B53
књ. 169

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КЊИГА CLXIX

МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ

КЊИГА 1

ВЛАДИМИР Р. БОРБЕВИЋ

ВЛАДИМИР Р. БОРБЕВИЋ

ПРИЛОЗИ БИОГРАФСКОМ РЕЧНИКУ
СРПСКИХ МУЗИЧАРА

БЕОГРАД

1950

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES
MONOGRAPHIES — T. CLXIX

INSTITUT DE MUSICOLOGIE

№ 1

CONTRIBUTIONS AUX BIOGRAPHIES DES MUSICIENS SERBES

par

Vladimir R. Djordjević

Music Lib.

AS

346

.B53

knj. 169

УРЕДНИК

Академик Петар Коњовић
управник Музиколошког института

Предговор и редакција

Стане Ђурић-Клајн

ПРИМЉЕНО НА IV СКУПУ

ОДЕЉЕЊА ЛИКОВНЕ И МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ 5-VI-1950 ГОД.

Научна Књига

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Штампариа и књигобезница „НАУЧНА КЊИГА“, Народног Фронта ул. бр. 12 — Тел. 20-732

С А Д Р Ж А Ј

	Страна
Предговор	V
Андрејевић Тоша-Аустралијанац	1
Бајић Исидор	1
Блажек Драгутин	4
Брож Милош	5
Брунети Фридрих	5
Валента Августин-Александар	6
Вовес-Ђорђевић Антоније	7
Вовес Јосиф	8
Димић Петар	8
Доубек Хуго	9
Ђорђевић Владимир Р.	10
Ђурковић Никола	15
Иванишевић Јован Ђ.	18
Јанковић Душан	19
Јенко Даворин	20
Котур Душан	29
Кубеш Фердинанд	30
Лифка Адолф-Петар	30
Максимовић Аксентије	31
Мађејка Карло	32
Миловук Милан	33
Милчински Алојзије	33
Мирковић Јован	34
Морфидис-Нисис Александар	34
Николић Александар	37
Николић Станоје Ј.	38
Освалд Антон-Туна	39
Остојић д-р Тихомир	39
Пачу д-р Јован	40
Пихерт Емануел	42
Реш Карл	43
де Сарно Сан-Ђорђо Дионисио	43
Свобода Богумил	44

IV

	Страна
Свобода Јосиф	44
Станковић Корнелије	45
Толингер Роберт	50
Топаловић Мита	52
Хавлас Гвидо	55
Хартл Хајрих Хранислав ¹	56
Хлавач Војтех	57
Хорејшек Вацлав	58
Це Јосиф	59
Чижек Драгутин	61
Шистеж Војтех	63
Шрам Стеван	64
Штирски Николајевић Владислав	65
Регистар имена	67

ПРЕДГОВОР

„Прилози биографском речнику“ Владимира Р. Ђорђевића претстављају плод дугогодишњег брижљивог рада овог аутора, првог међу српским музичарима који се заинтересовао за домаћу музичку прошлост. Пишчева првобитна намера била је да биографије музичара објављује појединачно у свескама „Музичког гласника“, часописа који је излазио 1922 године под уредништвом Петра Крстића, као орган Подружине југословенских музичара. Уз прву биографију, која је била штампана у првом броју, и која је отворала рубрику „Оглед биографског речника наших музичара“, Ђорђевић је дао увод из којег се може видети и начин његова рада и став овога аутора према свом делу: „Под овим насловом почињемо серију кратких биографија наших музичара. Намера нам је да ту буду изнесени кратки биографски подаци и списак радова свију наших људи, који су, ма и најмање, допринели развоју музике код нас. Испод сваке биографије биће назначена литература у којој се налазе подаци о поменутој личности. На сваки начин да ће у овом нашем „Огледу“ бити и празнина у биографским подацима и непотпуности у литератури. Да би посао био савршен, ми молимо свакога ко нађе погрешака у подацима и непотпуности у библиографији радова или ко зна још што у литератури о дотичној личности, да нам то јави. Све што од кога будемо добили ми ћемо штампати под засебним заглављем „Допуне огледу биографског речника наших музичара“.

Из низа спремљених биографија тада је објављено, у два наест бројева, петнаест биографија, и то: Иванишевића, Пачуа, Топаловића, Максимовића, Миловука, Ст. Николића, Чижека, Јосифа и Антонија Вовеса, Бајића, Толингера, Доубека и Јосифа и Богумила Свободe. Свакако да је Ђорђевићева намера била да

цео свој рукопис објави, али како „Музички гласник“ после годину дана није даље излазио, то је било прекинуто и објављивање биографија. У овом низу биографија само је још биографија Даворина Јенка била објављена („Св. Цецилија“, Загреб, бр. 1, год. 1936), остало је све, по Ђорђевићевој смрти, затечено у рукопису.

Већ три речи у самом првобитном наслову указују нам на садржину и врсту којој дело припада. Ђорђевић је писао „оглед“, а не историју музике; тиме је хтео да потстакне на посао ове врсте и друге и да уствари пружи не систематски и не хронолошки утврђену *грађу* за обраду тога материјала. Ђорђевић је писао о „нашим“ музичарима; тиме је хтео да обухвати и све оне многобројне музичке трудбенике изван Србије, па и изван Југославије, који су — нарочито Чеси — својим радом на нашој територији били заслужни за музички развој у Срба. Најзад Ђорђевић је писао „музичари“, што значи да није у свом речнику захватио само композиторе, нити само оне најзначајније, него и учитеље музике, хороваће и остале раднике на музичкој култури. Како карактер и садржина овог материјала одговара прилозима за обогаћење једне крупније материје, а наведене композиције имају претежно обележје српске народне уметности, то смо при редиговању овог рукописа сматрали да материјалу највише одговара наслов „Прилози биографском речнику српских музичара“.

Да дело писац није био дефинитивно спремио за штампу, нити да се држао историског следа види се по томе што уопште није обрадио зачетника српске музичке културе Јосифа Шлезингера, што је оставио тек у набаченим скицама најкрупнија музичка имена XIX века Стевана Мокрањца и Јосифа Маринковића и творца српске опере Станислава Биничког, што није обрадио музичку делатност многих мање значајнијих композитора али ипак важних у развоју наше музичке културе, као Алојза Калауза, Фрању Гала, Ернеста Лањија, Евгенија Стојановића, Петра Кранчевића, Стевана Марковића, Косту Маринковића, Марка Нешића, Александра Цимића, Спиридона Јововића, Алексу Шантића, Јована Грчића и још многе друге.

При редиговању и спремању овог дела за штампу поступили смо на тај начин што смо објавили само оне биографије које су сасвим довршене или оне које се уз извесну допуну и исправку

могу сматрати довршеним. Изоставили смо такође биографије неколиких живих аутора, с обзиром на то да се Ђорђевићев рад зауставља далеко испред потоњег живота и стварања тих композитора, око 1920 године, па према томе даје сасвим непотпуну слику тих стваралаца.

У целини, дело има нејединствен карактер. Док су поједине биографије дате опширно, са извесним критичким судом о деловању третираног аутора па чак и са личним описима, дотле су на другим местима суво набројана, и то често веома детаљно, службена кретања, плате, одликовања и др.; то је настало отуда што је Ђорђевић, у недостатку литературе, за многе узимао податке из њихових службеничких листова. Схвативши овај рукопис као грађу, ми нисмо тежили за уједначењем стила у њему и стога је он у том погледу остао онакав какав је у оригиналу. Али зато се морамо ипак оградити од формулација и судова какви су на пример они да је „Топаловић успео да уђе у ред наших музичких великана“ или да су „сви Јенкови музички радови по садржини и по форми беспрекорни“ или да је „од свих странаца који су радили на нашој музици ...Гвидо Хавлас један од највећих, а можда и највећи“. Ђорђевић је имао критичко мерило које полази од становишта и степена развоја наше музике у времену двадесетих година овога века па чак и пре Првог светског рата; данас, међутим, када се наше музичко стваралаштво знатно обогатило не само у композиционо-техничком погледу него и у естетском, а нарочито идејном, критички суд о деловању ранијих композитора морао би — уза сав дужни пијетет и поштовање према њима као оснивачима наше музичке културе — да буде трезвенији и научнији.

У овоме делу постоји несразмера и у дужини текстова посвећених појединим музичарима; то се да објаснити не само већим обиљем литературе до које је, за појединце, Ђорђевић могао доћи (Морфидис, Чижек) него и ауторовим очигледно личним симпатијама према извесним лицима које је познавао (Јосиф Це).

У Ђорђевићевом оригиналу личности следе по реду који није ни хронолошки ни азбучни. Ми смо његов материјал средили по азбучном реду презимена; на тај начин ово дело постаје

VIII

практични приручник за upoznavanje личности наших музичара прошлости.

Редакторове допуне и исправке Ђорђевићевог текста донесене су у петиту, остало је оригинални текст.

Ђорђевић је у овај речник унео низ људи који су, сваки према својим моћима и способностима, а према задацима који су се онда постављали и идеологији која је онда владала, дали најбоље што су знали и умели. То су већином скромни трудбеници у музичком занату али исто тако добронамерни и условљени у своје раду одређеним друштвеним околностима као и њихов биограф. То су први градитељи оне основе на којој наша савремена музика почива и о којима наша историја музике мора увек да води рачуна. Ђорђевић је учинио крупну услугу нашој музичкој култури тиме што је ова имена спасао од заборављања и помогао потоњим истраживачима српске музичке историје у њиховом раду.

Стана Ђурић-Клајн

АНДРЕЈЕВИЋ ТОША-АУСТРАЛИЈАНАЦ је рођен 18 јуна 1852 године у Руми у Срему. Музику је учио на бечком конзерваторијуму. Био је фаготиста а добро је свирао и на виолини. По свршетку својих студија удружи се са неком музичком трупом и оде у Аустралију, где је са успехом дуже времена давао концерте на свом инструменту по свим важнијим местима. Због тога боравка у Аустралији, где се и оженио, Андрејевић је добио надимак Аустралијанац. По повратку из Аустралије дође у Београд и Главни просветни савет призна му квалификације за учитеља музике у средњим школама. 11 септембра 1884 године постављен је за учитеља музике у нишкој учитељској школи, али не хтеде тамо да иде те му место би упражњено. 17 децембра исте године би постављен за учитеља музике у београдској гимназији и отада остаде са службом увек у Београду, само често мењајући школе. Андрејевић је радио у многим певачким друштвима као хоровађа, 1888 године основао је музичку школу која је само годину дана трајала. Као дугогодишњи пензионер у рангу професора, Андрејевић је умро 2 маја 1931 године.

Андрејевићеви музички радови су за оркестар и нештампани су. Ево их: *Вукосава*, полка франсез; *Двадесет шесте класе марш*; *Јакшић марш*; *Краља Александра коло*; *Слободарка*, полка мазурка; *Српска зора марш*; *Тридесет друге класе марш*;

Цветићев марш.

Литература: „Политика“, 5 маја 1931; „Правда“ 5 маја, 1931.

Музички гласник бр. 5 и 6. мај—јуни 1931.

БАЈИЋ ИСИДОР родио се 10 августа 1878 године у Кули у Бачкој. Отац му Владимир, државни чиновник, много полагаше на то, да своју децу добро васпита. Основну школу и српску гимназију свршио је Бајић у Новом Саду. Још као ђак III раз-

реда гимназије обрати, својим музичким талентом, на се пажњу професора Јована Грчића који узме да га поучава на виолини, и већ у IV разреду гимназије могаše Бајић помагати у хору своје учитељу па чак и дириговати.*) По свршеном испиту зрелости уписа се Бајић на правни факултет у Пешти. За време док је учио права он образова од студената хор и оркестар којима је дириговао. На концертима које је са својим друштвима приређивао упозна га Кеслер, професор Музичке академије у Пешти, и предузе да га музички поучава најпре приватно а затим га уведе и за редовног слушаоца Музичке академије, коју, упоредо са правима, Бајић заврши за две уместо за четири године. На основу добијене дипломе од Музичке академије, буде 1901 године изабран од Патроната Српске велике гимназије у Новом Саду за професора певања и свирања у истој гимназији, који је посао вршио све до своје смрти, 15 септембра 1915 године.

Дошавши у Нови Сад за наставника музике, даде се живо на посао и створи ученички хор који је бројао до 240 певача. Он је од тих певача организовао мешовити, мушки и дејчи хор. Даље је он организовао и два оркестра и то један чисто гудачки и један велики. За своје ученике написао је Бајић уџбенике који су се брзо увели и по другим школама. Музичку уметност ширио је Бајић нарочито концертима, од којих је по садржини и лепоти најважнији био онај који се приређивао о Св. Сави.

Бајић је био врло предузимљив и имао је иницијаторског духа у великој мери. Покренуо је „Српски Музички Лист“ и уз њега „Српску Музичку Библиотеку“, приредио I и II коло партитура за певачке дружине, основао у Новом Саду прву Музичку школу. Он је и доста путовао по српским крајевима ради бележења народних мелодија, којих је оставио знатан број.

За време српских ратова за ослобођење он је заједно са својим братом Др Лазом Бајићем био гањан и затваран, јер беше одушевљен радник на српској ствари. За собом је оставио сина и кћер који показују много музичкога дара свога оца.

*) Јован Грчић у својим „Портретима с писама“ изричито негира чињеницу, коју су износили и други Бајићеви биографи, да је он већ као ђак IV разреда гимназије дириговао хором. Он каже: „Бајић тада није био *пешошколац* него *шестошколац* и у оно време није он био хоровађа, него сам то био ја“. По Грчићу, Бајић је почео дириговати хором тек у осмом разреду гимназије.

Бајић је одликован црногорском златном медаљом, а био је почасни члан многих друштава. Био је предложен и за члана Књижевног одбора Уметничког одељења Матице српске, али је убрво затим умро.

Бајићеви штампани музички радови, уколико сам их могао прикупити, ово су: За гласовир: *Албум композиција за гласовир* (садржи седам комада), *Албум песама* (у коме има пет песама из „Сеоског Лоле“; девет песама из „Чучук Стане“, четири песме из „Ракије“ и шест песама из „Дивљуше“); *Албум: Српске народне песме из Мокрањчевих Руковешти* (има 28 песама); *На извору, étude mignonne*; *Српска райсодија*; *Змајевка*, марш; *Сјоменак*, мазур.¹⁾ За мушки хор: *Загрљени слогом брашском*; *Соколи*; *Винска песма*; *Песма српских соколова*; *Морнарска песма*; *Еј, ко ши кући*. За мешовити хор: *Божествена литургија*; *Из српске градине I руковешти*; *Српски звуци V*; *Српска учишњеска песма*, тенор или сопран уз пратњу хармонијума; све песме из дела „Српске забаве“ од Јована Живојиновића израдио је Бајић.²⁾

Штампани су му списи и брошуре: *Теорија ношњог пјевања*; *Клавир и учење клавира*; *Наше црквено појање*; *Да ли "Савез српских пјевачких друштвава"* и други.³⁾

Нештампани су му радови, за клавир: *Сретан пастир*, мелодрама у два prizора; *Кнез Иво од Семберије*, опера (и за велики оркестар); *Симонида*, мелодрама.⁴⁾ За мушки хор: *Веселисја Јерусалиме*; *Србадија*; *Песма о баби и жаби*.⁵⁾ За мешовити хор: Песме из „Ускочкиње“.⁶⁾ Соло уз пратњу клавира: *Тече Дунав*, за сопран; *Ах, очи, плаве очи*, за баритон или тенор; *Српској Круни*, за хор и оркестар; *Гусларева смрт*, балада за мешовити хор и баритон соло. За оркестар: *Српска молишва*; *Мена*, увертира; *Марш Дебрецин*, за гудачки оркестар.⁷⁾

1) *Укор*; *Српско цвеће млада срца*.

2) *Српска православна црквена појанка*, св. I—II; *Песме из Србије*, за 1 глас (приредио Светолик Пашћан).

3) Поред чланака, потписаних и анонимних у „Српском музичком листу“, Бајић је написао још и ове: *Композиције Св. Биничког* (Летопис Матице српске 1908, св. VI); *Музички радови Влад. Ђорђевића* (Летопис матице српске 1908, св. III).

4) *Скерцо*; *Свечани марш*; *Молишва*; *Најред соколи* (4 руке).

5) *Химна 30 годишњици пакрачке прејарандије*; *Химна у славу иреноноса косићу Вукових*; *Српски звуци*; *Зора руди*; *У зорџ*; *Око срца мојега*

Ојереште; „Жршва љубави“; „Седам гладних година“; „Ксеније и Ксенија“. Музика за комаде: „Шараи“; „Пркос“; „Максим Црнојевић“; „Злашија“, „Сваком своје“, „Ускочкиња“, „Страшан дан“.

За клавир: *Арајско кокошеште*; *Тараншела*; *Игра*; *Српско цвеће за млада срца*; *Мајски цвет*; *Свечани марш*; *Мазурка*; *Лирски комад*; *Бачки марш*; *Valse tidropole*; *Српска фаншазија* (4 руке); *Најновије песме за весеље* (Марко Нешић); *Песме српских комиша*; *Сељанчица I*; *Јесен сшиже*. За виолину и клавир: *Романса*, *Игра*. За шри виолине и клавир: *Bergseuse*; *Баволан*. За клавир, виолину и тенор: *Серенада*; за 2 виолине и хармониум: *Концерш за виолину, виолу и виолончело*. За глас и клавир: *Једна цуро мала*; *Звезде шихо шрејћу*; *Хладни ветри*; *Певај, нек се ори*; *Девојчице немилце мала*; *Не би искао никад шебе*; *Пољем, клецам*; *Ода мојој чхшурри* (баритон и клавир или оркестар); *Сан Десйоша Бурћа у Хебу*, мелодрама; *Пушник на хранку* за мушки хор, тенор соло и гудачки оркестар. За тенор, виолончело и клавир: *Дој зоро ружна*.

За дечји хор: *Поврашац у завичај*. За женски хор: *Из бање иде*. За гудачки квартет: *Концерш*; *Романса*; *Пицикашо љолка*; *Брза љолка*; *У ноћи*; *Песма без речи*; *Усиаванка*.

Лишераштура: Јован Храниловић: *Сезона Српског народног позоришта* (Лет. мат. српске 1910. књ. 268); *Емил Сахс*: *Песме љубави И. Бајића* (Лет. мат. српске 1910, књ. 268); *Пера Коњевић*: *Савез српских певачких друштава*, *Партитуре* (Лет. мат. српске, 1913 књ. 291); *Др. Милоје Милојевић*: *И. Бајић* (Студије и чланци II, Београд 1933); *Antun Dobronić*: *I. Vajić* (Narodne novine 24. IX. 1935); *И. Бајић*, његов значај за војвођанске Србе (Наше слово, Суботица, 1935 бр. 90); *У спомен И. Бајића српског композитора* (Гласник срп. правосл. патриј., 1935 бр. 33); *Стеван Поповић*: *И. Бајић и омладина* (Нађвински: Трудом и радом, Суботица, 1936); *Слава И. Бајића* (Југосл. нови лист, 1935, св. 51); *И. Бајић* (Народни гласник, Вршац, 1935 св. 35); *Др. Радивој Павловић*: *О. И. Бајићу* (Књижевни Југ, 1918, бр. 10—11); *А. Гавански*: *И. Бајић* (Књижевни Север, 1925, I књ. 9 св.); *Јован Грчић*: *Портрети с писама IV*, Загреб 1926; *Стеван Илкић*: *И. Бајић* (Календар „Слога“ Сомбор).

БЛАЖЕК ДРАГУТИН је рођен у Вележицама код Прага 29 јула 1847 године. У Прагу је свршио учитељску школу и конзерваторијум.

Србине; *Химна краља Александра*; *Балканци*; *Укор*; *Омладини*; *Химна Текелијиних њишомаца*; *Јелици*; *Боже на њоље земље ове*; *Македонка*.

⁶⁾ *Кад њролеће у брдо се вине*; *Даворје на њољу Косову*, од Ј. Ст. Поповића; *Коло српских њесама*; *Ћидијаде*; *Из мога њаковања*; *Мој дилбере*, из „Сељанчице“, за баритон соло и мешовити хор; *А њо небу небојице*, 10 њмоса; *Српкиња*, за мешовити хор и клавир; *Херувимска њесма*; *Воскликнем љубављу, Хајде, браћо, њојевајмо*.

⁷⁾ *Песме младоси* — *Бачки њајеве I—II*, за тамбурашки оркестар; *Марш*, за тамбурашки оркестар; *Брза љолка*, за гудачки оркестар; *Од кад се шеша*; *Поноћ*, симфониска сличица; *Српски валцер*, за велики оркестар; *У њо бурне црне ноћи*, за велики оркестар.

Једно време је био хоровађа певачких друштава у Вршцу а затим је у мушкој и женској учитељској школи у Сомбору радио 35 година као наставник певања и свирања и одржавао диригентске течајеве. Умро је у Сомбору 4 јуна 1922 год.

Блажекови штампани музички радови јесу: *Песме од више композиција; Наука главних појмова музике* и чланак: *Наше народно црквено појање* (Српски Сион, 1891 бр. 19).

Нештампана је Литургија за мушки хор. Осим тога Блажек је написао више чланака о музици у „Јавору“ (Може ли музичка и певачка вештина народну свест да подигне — 1886, бр. 15; Димитрије А. Славјански и Др. Јозан Пачу — 1886, бр. 19; „Бранково коло“ од Др. Ј. Пачуа — 1884, бр. 19; „Српска молитва“ од Др. Ј. Пачуа — 1884, бр. 30).

Лишерајџра: Константин Костић: Из прошлости учитељске школе у Сомбору, (Нови Сад 1938).

БРОЖ МИЛОШ се родио 16 фебруара 1860 године у Лхоти у Моравској. Отац његов Фрања Брож био је управитељ школе и управитељ хора. Брож је свршио основну школу у Вестињу (Моравска) 1867—1872, два разреда гимназије у Оломуцу, III и IV разред реалке у Простојеву. Три године учитељске школе свршио је у Фрајбургу (Пшибор) а једну годину оргуљске школе у Прагу. У Бечу је полагао испит за хороуправитеља и учитеља певања. У Аустрији је служио у војној музици 1882—1884. Одликован је аустриском ратном медаљом.

Од 1894 године био је хонорарни наставник музике у гимназији у Великом Градишту, а 1895 добио је за привременог учитеља у истој школи. 1897 добио је за привременог учитеља истих вештина у учитељској школи у Алексинцу где је прешао из католичке у православну веру. Затим је служио у Београду, Јужној Србији, Ваљеву. Године 1911 разрешен је дужности а 28 априла 1912 умро је у Београду.

БРУНЕТИ ФРИДРИХ је рођен 4 фебруара 1837 године у Прагу. Свршио је основну и латинску школу и конзерваторијум.

28 новембра 1881 постављен је за учитеља музике у нишкој гимназији а да ту вештину предаје и у учитељској школи са свега 1200 динара годишње плате. За часове у учитељској школи добио је доцније хонорар. 7 јуна 1883 кажњен је петодневном платом због непристојних израза у свом извештају. 9 новембра 1883 разрешен је од хонорарних часова пошто је био незадо-

вољан хонораром. 23 новембра 1884 наређено је да се 15 децембра исте године разреши дужности јер се није никад трудио око свога посла. 12 децембра 1884 постављен је у неготинску гимназију са 1200 дин. годишње. 29 јануара 1885 кажњен је са петнаестодневном платом јер је неистинито јавио да се због болести није могао на нову дужност кренути. 5 октобра 1891 постављен је за учитеља музике II класе у пожаревачкој гимназији. 16 октобра 1892 године отпуштен је из државне службе, а 30 октобра опет постављен у истој гимназији. 7 октобра 1893 премештен је у крушевачку гимназију. 11 децембра 1893 решила је Народна скупштина да му се 10 година, 10 месеци и 23 дана урачунају као године учитељске службе у Србији, које је због отпуштања био изгубио. 1 августа 1895 год. казнио га је директор укором због свађе у професорској канцеларији са неким професором који је такође кажњен. 12 априла 1897 кажњен је од директора укором због неуредности у служби. 31 јула 1898 стављен је у пензију. Пензија му је била 1119 дин. годишње. Умро је 10 октобра 1917 године у Београду. Музичких радова нема.

ВАЛЕНТА АВГУСТИН-АЛЕКСАНДАР је рођен 27 децембра 1859 у Плену у Чешкој, где је свршио шест разреда реалке а музичку школу у Прагу.

Прешавши у Србију, он је 27 октобра 1882 пред одређеном комисијом положио испит из музике и 30 октобра исте године постављен за учитеља певања у гимназији у Великом Градишту са годишњом платом од 500 динара. 22 децембра 1884 добио је плату од 1000 дин. годишње. Године 1892 30 октобра премештен је у неготинску гимназију а 10 октобра исте године поново враћен у Велико Градиште. 7 октобра 1893 премештен је за учитеља I класе у пожаревачку гимназију. 13 јула 1898 разрешен је од дужности а 5 септ. исте год. поново постављен у гимназији у Пожаревцу. Указом од 6 јула 1899 постављен је за вишег учитеља музике III кл. у гимназији Доситеја Обрадовића. 12 јануара 1900 прешао је у православну веру и добио име Александар. 23 нов. 1901 постављен је за хонорарног учитеља нотног певања и свирања у девојачкој школи у Зајечару.

Тамо је био до 1919, затим 1920 у Шапцу и најзад од 1921—1926 у IV мушкој гимназији у Београду, где је и пензионисан. Умро је 22-II-1935 у Београду.

Његови музички радови јесу: Бачка оперета „*Не укради*“; *Кадрил српских ђесана*; *Тамо амо јо Србији* (за меш. хор): *Кажи ми, кажи*.
Лиџерајштра: Проф. Милан Цветичанин: Споменица 100 годишњице гимназије 1836—1936, стр. 340 (Зајечар 1937).

ВОВЕС-АНТОНИЈЕ ЂОРЂЕВИЋ, најстарији син Јосифа Вовеса, родио се 16 јула 1872 у Крагујевцу. Основну школу и гимназију свршио је у месту рођења. После положеног испита зрелости упише се у Београду најпре на правни а затим на филозофски факултет, али не доврши ни један, већ 1896 године оде у Праг, где на конзерваторијуму заврши музичке студије 1900 године. Следеће године посећивао је предавања професора Дворжака. Прве две године у Прагу издржавао га је отац, а последње три био је питомац Министарства војног. 5. окт. 1902 године постављен је за војног капелника IV класе у VIII пешадском пуку у Београду, а после годину дана буде премештен у I пешадски пук у Врању, где је био на служби до своје смрти. Са својим пуком Вовес је учествовао у свима походима ратним, како у рату са Турцима 1912 тако и у рату са Бугарском 1913 године. Пратећи у стопу са својом музиком свој пук он је обишао готово целу нашу Јужну Србију. И у тако тешким ратним приликама он је стигао да прибележи по коју народну мелодију у нади да се тим прибраним музичким градивом доцније користи. Али већ при крају рата са Бугарима, онако намучен, разболи се још од колере и умре у Штипу 1 јула 1913 године.

Прва музичка знања добио је Вовес од свога оца, који, приметивши музички дар у сину не престаде поучавати га како у теорији тако и практично, те је Вовес још у кући свога оца био одлично упућен у свирање на виолини, клавиру, виолончелу и још неким инструментима.

Од штампаних музичких радова Вовес има: *Скерцо* за две виолине (Виолински албум, приредио Влад. Р. Ђорђевић).

Нештампани су му радови до којих сам могао доћи, ови: За клавир: *Сћанића марш*; *Колега марш*; *Началник марш*; *Усташ марш*; *Најред марш*; *28 класе марш*; *Пријатељ Ђорђе марш*. (Сви су маршеви израђени и за оркестар). *Српске народне ђесме* (?); *Анданше* и *Алегредшо* за виолончело и клавир; *К славношћним дни*, трио за виолину, виолончело и клавир; *Це мол свиша* за гудачки оркестар; *Живош*, увертира за гудачки оркестар; *Комишске ђесме*, за гудачки квартет.

ВОВЕС ЈОСИФ родио се 2 јула 1840 године у Хијици код Костелца крај Јичине у Чешкој. Основну школу свршио је у Костелцу а шест разреда гимназије и учитељску школу у Младој Болеслави. По свршеној школи био је, до 1864 године учитељ у Бродецку, поред Болеславе, и те године ступи на прашки конзерваторијум где заврши музичке студије 1868 год.

На расписани конкурс за учитеље музике у гимназијама тадање Кнежевине Србије, јави се и Вовес и 1 априла 1869 године буде постављен за контрактуалног учитеља мушке гимназије у Крагујевцу, а тек 12 септембра 1883 би утврђен за сталног учитеља музике у истој гимназији. 8 септембра 1894 буде премештен у Трећу београдску гимназију где остаде до дана пензионисања, 1 септембра 1898 године. Умро је у Београду 27 фебруара 1908 године.

За свој рад одликован је Вовес орденом Св. Саве. Иако је Вовес написао знатан број композиција од којих је велики број пропао за време последњих ратова, ипак је он познатији као један од одличних наставника и организатора музичких друштава. Оптерећен великим бројем деце а са малом платом (последња његова плата као учитеља I класе била је 2.500 динара годишње и то без права на уплаћивање у удовички фонд), био је принуђен да целога века, осим свог редовног посла у школи, даје и приватне часове и да са тако скромним приходима васпитава своју децу. У Крагујевцу је био оснивач неких певачких друштава, а у Београду је био хоровађа у „Типографском певачком друштву“ и „Карађорђу“.

Од музичких радова Вовесових сачувани су ови: За мушки хор: *Химна* (Боже Душанов, од Каћанског); *Химна Св. Сави* (Пој, Србе, пој); *У бој*; *Омладини*; *Врањске мелодије*. За мешовити хор: *Литургија* (и за мушки хор); *Осећаш мишцу*; *Јадна драга*; *Царић*; *По дворишту ћуран шеће*, дечја песма. За клавир: *Српске мелодије*; *Тойолски венац* (и за војни оркестар). За баритон соло уз пратњу клавира: *Не гледај ме*. Сви су ови радови нештампани.

ДИМИЋ ПЕТАР Д.)* је био учитељ основне школе и велики љубитељ музике. 6 јула 1881 буде изабран за привременог хоровађу у Београдском певачком друштву све до доласка Ј. Ма-

*) Рођен је 1837 г. у Панчеву.

ринковића. 1882 био је хоровођа Црквеног певачког друштва „Корнелије“. Од 6 октобра 1886 до 11 августа 1887 био је хонорарни наставник певања и свирања у Првој београдској гимназији¹⁾.

Димићеви штампани музички радови јесу: *Бојна штруба*; *Срећин стан*; *Убојна штруба*, све за мушки хор. Нештампани: За мушки хор: *Благословљу Госјода*; *Скажи ми*. За мешовити хор: *Благодарење*; *Венчање* (и за мушки хор); *Лишургија*; *Ојело*; *Тройар за Богојављење*. Његова је и музика за *Хајдук Вељка*, драму у три чина од Драгашевића.

Литерашура: Пера Димић (Бранково коло 1898, бр. 6); Пера Димић (Бранково коло 1897, бр. 36).

ДОУБЕК ХУГО родио се 3 маја 1852 године у месту Стренице у Чешкој. Године 1874 завршио је у Прагу музичке студије са врло добрим успехом.

1885 године Главни просветни савет призна Доубеку квалификације за учитеља музике у средњим школама и 15 августа исте године буде постављен за привременог учитеља музике у гимназији у Шапцу. Али он не остаде дуго у тој служби. Јуна месеца 1887 године престаје да долази на часове, те му 6 јула исте године би место упражњено. Из Шапца је вероватно отишао у Нови Сад, јер га 1888 и 1889 видимо као хоровођу Српског новосадског читаоничког певачког друштва а доцније као капелника Српског народног позоришта у Новом Саду. Из Новог Сада оде у Мостар за хоровођу певачког друштва „Гусле“. Године 1895 ишао је Доубек са тамбурашким друштвом у Праг на изложбу. Умро је у Мостару 20 фебруара 1897 године.

Штампани музички радови Доубекови ово су: За клавир: *Бурђев-дан* (и за мушки хор у рукопису); *Весела је Србадија*, парафраза; *Видовданска химна* (и за мушки хор). Туђе мелодије удесио за клавир: *Девојка на студенцу*, од В. Хорејшека; *Онама онама за брда она*; *Сунце јарко не сијаш једнако*; *Што се боре мисли моје*, За два гласа уз пратњу клавира: *Свети ће читаш њесме моје*. За четири мушка гласа и клавир: *Милетићу*.

Нештампани су му радови: За два гласа уз пратњу клавира: *Тихи позив*; *Лаку ноћ*. За мушки хор: *Србине!* За мешовити хор:

¹⁾ Умро је 24 јануара 1898 г. у Београду

Појмо песме; Песме из „Ђида“; Ојело; За пошоком; Стрaшљивац. За мешовити хор и велики оркестар: Нек међ’ нама љубав влада. За оркестар: Српска симфонија. Позоришна дела: Јабука; Задужбина Цара Лазара; Балканска Царица; Пдѝ Доброслав; Крајишкиња.

Литература: Јован Грчић: Сезона српског народног позоришта 1898 године (Летопис Матице српске 1898, св. I); Хуго Доубек (Бранково коло 1897, бр. 9).

ЂОРЂЕВИЋ ВЛАДИМИР Р. Родио сам се 19 новембра (по старом календару) у селу Брестовцу, близу града Зајечара. Моме оцу Радосаву С. Ђорђевићу, свештенику, (рођеном у Сокобањи) беше Брестовац прва парохија. Мати ми је била Јелисавета, рођена Јовановић. Основну школу и четири разреда гимназије свршио сам у Алексинцу, у чијој близини, у селу Лужану, мој отац тада беше свештеник. Пети и шести разред гимназије и учитељску школу свршио сам у Нишу. Одмах по свршетку учитељске школе (1890) отслужио сам преко лета војнички рок, и с јесени исте године добио сам за учитеља у селу Кулини близу Алексинца. У Кулини сам као учитељ провео две школске године. Трећу школску годину провео сам у Алексинцу, где сам био премештен на молбу Алексиначког певачког друштва „Шуматовац“ да бих у истом друштву могао бити хоровађа. По истеку те школске године добио сам годишње отсуство које сам провео у Бечу, где сам на тамошњем конзерваторијуму завршио науку о хармонији код проф. Роберта Фухса. По истеку отсуства вратим се у Србију и добијем за хонорарног наставника музике у пиротској гимназији. По свршетку школске године добијем понова отсуство и у Бечу на конзерваторијуму свршим за две године науку о контрапункту, такође код проф. Роберта Фухса. По повратку у Србију добијем за привременог учитеља музике у ваљевској гимназији. Те школске године у априлу 1898 положим државни испит из музике и убрзо добијем за сталног учитеља музике у истој гимназији. У испитној комисији за државни испит били су ми ови чланови: Даворин Јенко као претседник комисије а Јосиф Маринковић и Стеван Мокрањац као чланови. Идућу школску годину нисам могао провести у ваљевској гимназији, јер се у њој укидоше пети и шести разред. И тада, као и сада, наставника музике беше врло мало и они се постављаху највише у гимназијама где је било и виших разреда.

Због тога и ја будем премештен у врањску гимназију где не остадох више од месец дана, јер се указа потреба за наставника музике у јагодинској Учитељској школи, која се баш тада формирала, и ја будем тамо премештен с јесени 1898 год. У тој сам школи провео 14 година, а 1912 будем по потреби премештен у Трећу београдску гимназију где сам остао све до мог пензионисања, 2 септембра 1924 године.

Ђорђевић је био хоровођа певачког друштва „Бранко“ у Нишу и Занатлијске дружине у Јагодини. Осим тога је са хором и оркестром ђака Учитељске школе организовао низ јавних концерата у Јагодини.

За време првог светског рата Ђорђевић је радио као хоровођа и професор српске гимназије у Бордоу, Ници и Болијеу. После рата је радио као наставник Музичке школе „Станковић“, а у оквиру Музичког друштва „Станковић“ организовао је музеј народних инструмената које је сам сакупио у народу и у том музеју је био кустос до своје смрти (22 јуна 1938 године).

Године 1901 провео сам преко лета четири месеца у Прагу учећи приватно код Шебора инструментирање.

За време учитељевања у Кулини забележио сам већи број мелодија из тога села. Неколико од тих мелодија штампао сам у „Побратимству“ за 1892 год., и то би био мој први штампани рад. Даље штампање мојих радова ишло би од прилике овим редом:

У 1896 години:

Српске народне мелодије, за мешовити хор (Прилог „Просветном Гласнику“ год. 1896, стр. 1—17. И посебно).

У 1899 години:

Први захтеви за правилно учење певања Српска краљевска мушка учитељска школа у Јагодини. — Први годишњи извештај, 1898—1899 школска година, стр. 21—23).

Пишања за прикуљање музичких обичаја у Срба (Сва сам питања радио са колегом Божићаром Јоксимовићем. — Штампано као прилог „Караџићу“ за 1899 год. стр. VI, 1—26. И посебно).

Школа за виолину, св. I (До сада је изашла у девет издања).

У 1901 години:

Из методике певања у народној школи. Предавање учитељству у Белици, Левчу и Темнићу („Прилози народним школама у Белици, Левчу и Темнићу на завршетку XIX века“. Уредио Јосиф В. Стојановић, надзорник народних школа. Београд 1901).

У 1903 години:

Литургија за мушки хор (Црквене народне мелодије, два издања).

У 1904 години:

Небо моје за сопран или тенор уз пратњу гласовира (Рађено у Бечу 1896).

Дилбер-Ана и Ко ће као љубав. Две песме уз пратњу гласовира.

Три српска кола (Гинино, Узданица, Вељино) за гласовир.

Чежња, мазур за гласовир.

Драге усјомене, валцер за гласовир.

Свађа кошницица, скерцо за две флауте.

Српске народне мелодије, за мешовити или мушки хор, у 8 свезака и у свакој по 30 мелодија (Прве две свеске су изашле 1904; следеће три 1907 а последње три 1921 год.).

Збирка дечијих песама за ученике основних школа (два издања)

Мешовићи и мушки хорови, св. I

У 1905 години:

Старо бугарско црквено певање („Дело“ 1905, књ. 36, св. 2 стр.265—266)

Тридесет српских игара за виолину.

Die Braut muss billig sein. Ein bosnisches Singspiel von Fridrich S. Krauss. Musik von Vladimir R. Đorđević (Deutsche Verlagsaktiengesellschaft, Leipzig 1905. — Партитура за велики оркестар. стр. 1—105)

У 1909 години:

Збирка одабраних песама за школску омладину (До сада пет издања); *Литургија за два женска гласа* (Црквене мелодије. Три издања)

У 1910 години:

Виолински албум (Два издања)

За време рата као избеглица штампао сам ове ствари:

Deux marches serbes pour piano

Trente danses serbes pour piano (Два издања)

Trente-cinq chansons populaires serbes pour piano avec chant ad libitum (Два издања)

У 1921 години:

Мешовићи и мушки хорови. св. II (Укупно 19 хорова)

Композиције за певање уз праћњу клавира (Укупно 11 композиција)

У 1922 години:

Невоље наше народне музике (Нова Европа, књ. VI, бр. 3 и 4 од 21-IX-1922 год. стр. 79—81)

У *Музичком гласнику* који је излазио 1922 године и коме сам био члан уређивачког одбора, у рубрици *Оглед Биографског Речника наших музичара*, штампао сам краће биографије ових музичких радника*); *Јована Ђ. Иваншевића*, бр. 1 (стр. 4—5); *Др. Јована Пачуа*, бр. 2 (стр. 3—4); *Мише Тојаловића*, бр. 3 (стр. 3); *Аксентија Максимовића*, бр. 4 (стр. 3); *Милана Миловука*, бр. 5 (стр. 4); *Сћаноја Ј. Николића*, бр. 6 (стр. 3); *Драгушина Чижека*, бр. 7 (стр. 4—5); *Јосифа Вовеса и Антонија Ђорђевића-Вовеса*, бр. 8 (стр. 4—5); *Исидора Бајића*, бр. 9 (стр. 5); *Роберта Толингера*, бр. 10 (стр. 5); *Николе Ђурковића*, бр. 11 (стр. 4—5); *Хуга Доубека, Јосифа Свободе, и Богумила Свободе*, бр. 12 (стр. 5). У истом *Гласнику* штампао сам *Грађу за историју наше музике за време Кнеза Милоша (1815—1839)* у бројевима 9 (стр. 4—57) 10 (стр. 4—5), 11 (стр. 1—4), 12 (стр. 3—5).

Даље у истом *Гласнику* у прилозима а под шифром *В.* дао сам следеће чланке: *Порекло Јосифа Руњанина*, бр. 1 (стр. 6); *„Павлимир“ у Мосћару*, бр. 1 (стр. 6); *Црквена музика у Београду у половини XVII века*, бр. 1 (стр. 7); *Црквено нојно певање у Трсћу, Боци Кошорској и Дубровнику*, бр. 1 (стр. 7); *Богобој Ашанацковић и наша народна музика*, бр. 5 (стр. 5); *Франц Лисћ у дневнику Јована Ђорђевића*, бр. 6 (стр. 4) и још многе друге ситније ствари.

У 1923 години:

Засвирала фрула, за мешовити хор.

Турски елементи у нашој музици (Нова Европа, књ. VII, бр. 15 од 21 маја 1923 год. стр. 469—470)

У 1924 години:

О композицијама Бранкових песама (Нова Европа књ. IX, бр. 4 од 1 фебр. 1924 год. стр. 126—127).

Општа теорија музике (Два издања).

Својске гадарџије и њихови музички инструменти („Гласник Скоп. научног друштва“, књ. I, св. 2. Скопље 1926, стр. 383—396. И посебно).

Народна певанка (Укупно 260 мелодија).

У 1927 години:

Крашко ујуство за предавање нојног певања у основној школи

*) Које су у овој књизи објављене.

У 1928 години:

Некоји дечји народни музички инструменти („Света Цецилија“, св. 5, год. XXII, септ.—окт. 1928. Загреб, стр. 1—5. И посебно)

Певанка за ученике основних и учишљеских школа у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Српске народне мелодије (Јужна Србија). Издање Скопског научног друштва. (Скопље 1928 год. укупно 428 мелодија).

У 1929 години:

Неколико речи о игрању и певању у Херцег-Новоме („Гласник Етнографског музеја у Београду“, књ. IV. Београд 1928. стр. 18—28. И посебно)

У 1930 години:

Тридесет и пет српских народних песама за клавир (са певањем ад либитум) св. II

У 1931 години:

Један пројекат наставног програма из ношног певања у нижој и вишој основној школи („Учитель“ св. 8, април 1931. стр. 3—10. И посебно).

Оглед библиографије српске народне музике (Гласник Етнографског музеја у Београду, књ. VI, Београд 1931, стр. 120—125. И посебно)

Литургија и Одговарање при резању колача и водоосвећењу, за мешовити хор (Црквене народне мелодије)

Српске народне мелодије. Предратна Србија. (Укупно 597 мелодија).

Библиографија радова Јосифа Маринковића („Српски Књижевни Гласник“, 1 јуна 1931. стр. 238—240).

У 1933 години штампани су:

Хорови у два и три гласа (Укупно 40 већих и мањих хорова).
Српске игре за виолину (Укупно 125 игара).

У 1934 години:

Народне игре за гудачки оркестар (укупно 55 игара).

У 1938 години:

Дуети за две виолине.

Литература: Исидор Бајић: Музички радови Влад. Р. Ђорђевића (Летопис Матице српске 1908, књ. 249 св. III); Др. Милоје Милојевић: В. Р. Ђ. и његов однос према народном музичком благу (Српски књижевни гласник 1938 г. стр. 548—554); Др. Милоје Милојевић: В. Р. Ђ. композитор и мелограф (Политика

23-VI-1938); Миленко Живковић: В. Р. Ђ. (Музички гласник 1938, бр. 7. год. VII); Божидар Стојановић: Успомене на професора музике и композитора В. Р. Ђ. (Правда 4-VII-1938).

ЂУРКОВИЋ НИКОЛА. — Година Ђурковићева рођења није позната, само се зна да је родом из Трста и да је пореклом Ришњанин.¹⁾ Исто се тако ништа не зна ни о његовом школовању, ни о томе кад је дошао у Београд, али га пре 1842 године видимо да у Београду поучава певању један певачки хор на двору кнеза Милоша²⁾ Обреновића. За време бављења у Београду имао је прилике да гледа позоришне претставе једне глумачке дружине коју је држава плаћала.³⁾ У то време, он се, по свој прилици, упознао и са Шлезингером, с ким је доцније био у интимном пријатељству. 1842 године управа Панчевачког певачког друштва позове Ђурковића за хоровању. Он се тога прими и одмах започе врло успешан рад. Обдарен многим лепим способностима и притом вредан, он рашири своју делатност не само на певачко друштво у коме се под његовом управом неговала и црквена и световна музика, већ је као одличан певач био и „мили српски славуј“ а уз то и композитор, позоришни редитељ, глумац, преводилац, писац и чиновник — агент Дунавског паробродског друштва. Певачко друштво под његовом управом поче силно напредовати. И пре њега било је у Панчеву успешних покушаја у позоришним претставама, али од како он дође тај посао поче живље напредовати. Године 1843 појави се мисао да се у Панчеву оснује стално позориште. Та се мисао постепено и оствари и 4 јануара 1844 год. давана је прва претстава. Друга претстава давана је 1 фебруара исте године и на крају те претставе певана је први пут „Граничарска песма“⁴⁾ коју је написао Васа Живковић а компоновао Ђурковић по мелодији народног марша барона Јовића од А. Јахимека. Успех ове песме био је огроман, те се морала више пута поновити. Позоришни редитељ био је Ђурковић а приказивачи били су претежно његови певачи.

1) Н. Ђ. је рођен 12 маја 1812 у Трсту, а пореклом је из Рисна у Боки Которској.

2) Кнеза Михаила.

3) Прва стална дружина у Београду Атанасија Николића.

4) („Радо иде Србин у војнике“).

Ђурковића су сви волели и помагали, али његов главни помагач био је тада млади песник, богослов Васа Живковић, доцније парох панчевачки. „Живковић пише песме, а Ђурковић их компонује, Ђурковић преводи комаде за позорницу и приказује их с дилетантима а Живковић му помаже; обоје смишљају све нове и нове ствари а Панчевци сретни и задовољни.“

О Спасову дне 1844 год. дириговао је Ђурковић удруженим хоровима немачким и српским. 1846 долазио је Шлезингер у Панчево и посетио свога пријатеља Ђурковића. Том приликом покаже Ђурковић Шлезингеру мелодију коју је саставио за песму „Устај, устај Србине.“ Шлезингер задржа први део мелодије у свему а други преиначи. Та је песма певана први пут у Београду на Св. Андрију 1847 год. на претстави „Сан Краљевића Марка“ од Јована Ст. Поповића, а у Ђурковићевој дружини.

У мају месецу 1847 год. пређе Ђурковић са својом дружином у Београд и ту отпоче да даје претставе у Старом Здању.¹⁾ Ту су се већином давали комади Јована Ст. Поповића и А. Николића. Песме из тих комада које је компоновао Шлезингер и Ђурковићеве композиције изазивале су такво одушевљење код публике да је Ђурковићева дружина важила као најбоља од свих које су се дотле у Српству јавиле.

У априлу 1849 изгоре Старо Здање и Ђурковић се врати у Панчево да настави свој рад²⁾. Али су се прилике после 1848 године знатно измениле свуда па и у Панчеву. Он продужи посао, но без успеха, јер притисак политички беше врло јак и никоме не беше до песме. То је био узрок што је напустио друштво а задржао само место чиновника Дунавског паробродарског друштва³⁾. Као такав био је премештан из града у град док се 1872 г. није у Осеку обесио.⁴⁾

Ђурковић је био особит таленат. За наше скромне уметничке и литерарне прилике онога доба, његов је рад био од

1) У згради код „Јелена.“

2) Ђурковић се у априлу 1848 вратио у Панчево и наставио је рад децембра 1849.

3) Према биографским подацима Др. Мих. Томангла Ђурковић је тек тада постао чиновник Дунавског паробродарског друштва.

4) Ђурковић је на непознат начин извршио самоубиство не 1872 године него 25 XII 1875.

великог значаја како за музику тако и за позоришну уметност. Велики организатор, одличан учитељ, певач, композитор, глумац, писац и преводилац, он је у историји нашег музичког и позоришног развитака оставио најбољег трага. Многе његове композиције певале су са великим одушевљењем старије генерације у целом нашем народу, а неке се још и данас певају и ако је његово име готово заборављено.

Ђурковићеви музички радови ово су: *Млади Ранко* (Шарен лептир крила шири), за један глас; *Љубојевац* (Ти плавиш зоро златна), за мешовити хор; *Гробни цвеш* (Ничи, ничи, крине бели), за један глас; *Леја Маца* (Српске кћери црнооке), за један глас уз пратњу клавира; *Веселаци* (Ко међ' нама жена није), за мушки хор; *Хајдуци* (Већ из густог луга), за један глас; *Песма при свршетку венчања* (Благослови Боже свети), за мушки хор; *Југовићи* (Каква беда, каква невоља), кантата за бас и хор. Мелодије свих Ђурковићевих композиција објавио је Милан Ђурчин у додатку своје књиге „Песме Васе Живковића“, 1907. Даљи музички радови Ђурковићеви налазе се у библиотеци Српског црквеног певачког друштва у Панчеву и ја сам од њих побележио следеће: световне, за мушки хор: *Красна зора ено плави*; *Љубазник обноћ* (Све је тихо, све почива); *Мачем, којљем*; *Најред*; *Носим здраву мишицу*; *Ој, шаласи*; За мешовити хор: *Громни гласи неке се оре*; *Константине наш добри*; *На кога нас ти остављаш*; *Народна царска песма*; *Хајде браћо, хајд' јунаци*. За три гласа: *Госћи* (Држ'те чаше сви у руци);¹⁾ *Књазу Александру* (Земљо српска, земљо мила); *Куд погледам свуд је шамар*; *Лаку ноћ* (Најнежнији тине љубве); *Пуна срца, пуне чаше*: *Свуда добро новца гди је*; *Чувство Србина* (Ој, јавору на Авали). За два гласа: *Влајко и Југ Богдан* (?) (Влајко, мило дете). За један глас: *Проклети Вуче, неверо српска*; *Теодора* (Моје срце, душа моја). Црквене, за мушки хор: *Венчање*; *Во Јордање*; *Ирмоси*; *Богојављења* (и за мешовити хор); *На Рождество Богородице*; *На Сретеније*; *Ојело*; *О тебе радујешја*; *При венчању*; *Рождество*. За мешовити хор: *Вјерују*; *Дуси и души*; *Ирмоси*: *Благовешчења*, *Ваведенија*, *Воскресенија Господња*, *Воздвиженија Свјаџаго Креста*, *На литургији свјаџаго Василија*, *Преображенија*, *На Рождество Исуса Христа*, *На цвешну Недељу*, *На Сошествије Свјаџаго Духа*, *На Сретеније*; *Литургија*;

¹⁾ За два гласа.

Многаја љеша; Пјеније за Воскресеније Хришћово; Пјеније за Пасхос; Пјеније за Преображеније; Пјеније за Рождество Хришћово; Пјеније за Успеније Пресвете Богородице; Пјеније за Свјатоје Богородице; Пјеније за Цвјетоносну Недељу; Пјеније за Царев Дан. За три гласа: *Литургија; Оче наш.* За два гласа: *Литургија.*

За клавир: *Тројице Невјером ме зва. Здравница.* (Пуна срца, пуне чаше), за три гласа.

Литература: „Бранково коло“, 1907, бр. 16 и 17, XIII; „Грађа за историју позоришта“ од Ђорђа Малетића; „Јосип Шлезингер“ од Фр. Ш. Кухача; „Споменица београдског певачког друштва“ приликом прославе 50-годишњице, 25 маја 1903 г.

Др. Мих. Томандл: Никола Ђурковић (Музички гласник бр. 2, год. IX, 1939); Бранко Бошковић: Почети нотног црквеног појања у Панчеву и развиће панчевачког Српског певачког друштва („Гудало“ 1886 г.); Др. Миховил Томандл: Споменица Панчевачког српског црквеног певачког друштва (1938).

ИВАНИШЕВИЋ ЈОВАН Ђ. родио се на Цетињу где је и основну школу свршио. Почетком 1875 пређе са добровољцима пешице, преко Јавора, у Србију, где му се доцније пресели и отац Ђуро са осталом породицом. Послужујући и мучећи се сврши Иванишевић у Београду четири разреда гимназије и учитељску школу. Још у школи он се врло заинтересовао за музику, и то беше разлог да не хтеде ићи у село за учитеља већ остаде у Београду као привремени учитељ јеврејске школе. У исто време он беше и хоровађа Раденичког певачког друштва. После две године он доби отсуство и помоћ од владе и иде у Праг да на конзерваторијуму продужи музичке студије. Учитељ му беше Фибих. Године 1889 Иванишевић положи испите на конзерваторијуму тако, да му је комисија прорицала најлепшу будућност. Беће већ послао Министарству и документа о завршеним испитима и би постављен за војног капелника у Нишу, али му не би суђено ни да дође до своје отаџбине. Те године на Туциндан хтеде да се са друговима провесели у Смихову и враћајући се одатле ноћу кући, њих неколико не хтеде прећи Влтаву преко моста, већ преко леда. Кад је било на средини Влтаве лед се под Иванишевићем преломи и он се удави. Сутрадан нађено је његово тело и на свечан начин сахрањено у Прагу на сам Божић.

Његове штампане композиције: *Бенерала М. Лешјанина марш*, за гласовир; *О вјеридби Њене Свјетлости Књегинје Црногорске*

Милице са Његовим Царским Височанством Великим Књазом Пе-
шром Николајевићем, за мушки збор, за гласовир; Словенским се-
јама љубичице српских гора, или три песме за један глас уз пратњу
гласовира („Кажи ми кажи,“ „Сећање“ и „Ала је леп“); Тежа-
кова песма у пролеће, за два женска гласа („Невен“ 1889, год. X,
бр. 6); Ковачу, за два женска гласа; („Невен“ 1889, год. X, бр.
16); Јеленче, за два дечја гласа („Невен“, год. VII, бр. 19); Де-
војчин и славујев свашовац, за мешовити хор („Српска Музичка
библиотека“, год. I, бр. 5); Раденичко коло, за гласовир; Химна
Црне Горе (Убавој нам Црној Гори).

Нештампане композиције: Венац, потпури за оркестар; Учимо
се, за три женска гласа; Девојачко коло, за оркестар; Лаку ноћ,
(Шапчанин) за мушки хор, посвећена Српском певачком друштву
„Јединство“ у Котору; Љубованка, (Змај), песма за један глас,
виолончело и клавир; Ојело, за мушки хор, посвећено Раде-
ничком певачком друштву у Београду; Пламен, (Р. Кошуткић), за
мушки хор.

Писао је: Моцарт и прослава сегодишњице његовог „Дон
Жуана“ у Прагу од стране Чеха („Јавор“, 1887, год. XIV, бр. 43
и 48); Одговор на Слободин реферат о мојим „Љубичицама“ у
„Колу“ („Јавор“ 1889, год. XIV, бр. 39).

О збирци „Пупољци“ Р. Толингера (Јавор 1886, бр. 30—36). О Роберту
Толингеру (Јавор 1888). Осим тога је Иванишевић објавио и два Музичка писма
1889 у „Јавору“ под псеудонимом Момчило.

Литература: „Босанска Вила“ 1910, бр. 16—17, стр. 258; „Забавник“.
Додатак 8 броју „Српских Новина“ 1918. Ј. Грчић: Портрети с писама, IV,
Загреб 1926. „Нlasy naroda“ Праг, бр. 20, 8-1-1889.

ЈАНКОВИЋ ДУШАН је рођен 15 марта 1861 у Руми у Срему,
где је свршио основну школу. У Митровици је свршио четири
разреда гимназије. 1883 учио је у Бечу музику а у Прагу је 1887
свршио оперску школу. 1891 положио је код нас државни испит
из музике. Има орден Св. Саве V степена. Написао је методику
певања за учитеље основних школа. (Не верујем да је штампана
јер је никад нисам видео). Са службом је био у крушевачкој,
врањској, па опет крушевачкој и београдској гимназији. Бивао
је и разрешиван од дужности и давао је оставку док најзад 7
јуна 1919 није добио за вишег учитеља музике са платом од
4.800 дин. годишње.

Д. Јанковић је дуго година концертирао као соло певач. Осим тога писао је музичке критике у часопису „Дело“ и новосадској „Застави“. Музички радови штампани: „Роса“, хор.

Литература: Српско народно позориште у Карловцих (Стражилово, 1886, бр. 21); П. Коњовић: Савез српских певачких друштава, Партитуре за певачка друштва св. 1 (Летопис Матице српске 1913, књ. 291).

ДАВОРИН ЈЕНКО се родио 9, по књигама крштених, а не 10 новембра 1835 године, — како сам Јенко у Годишњаку I Српске краљевске академије за 1887 годину пише, — у Дворју, у Словенији. Његови родитељи, имућни сељаци, звали су се: отац Андреј и мати Марија. Први разред основне школе Јенко је учио у Крању, а други и трећи и нижу гимназију у Љубљани. У Трсту је завршио гимназију и положио испит зрелости, а затим се упише на правни факултет бечког универзитета, где 1862 године положи Reichshistorische Staatsprüfung.

Музику је Јенко почео да учи још у гимназији и наставио за све време свога школовања. У Љубљани су му били учитељи музике, како сам Јенко казује, Рихар и Машек, у Трсту Синико и Ричи, а у Бечу му је предавао певање Жентилуомо. Као студент бечког универзитета он је почео и да компонује. Те његове прве композиције беху примљене са великим допадањем и одушевљењем. Кад је словенско певачко друштво у Бечу, чији је хоровођа у то време био Јенко, певало 22 октобра 1860 године његову композицију „Напреј“, успех је био тако велики да се Јенко реши да се сав посвети музици. Прилике које су у то време настале, определише га за ово још јаче. 21 јуна (по старом) 1862 године Панчевачка српска православна општина донесе одлуку да умоли Ј. Хелмесбергера, тадањег директора бечког конзерваторијума, да јој нађе хоровођу за Српско црквено певачко друштво у Панчеву. Хелмесбергер се одазва овој молби и пошаље место Чеха, како је то у молби било нарочито наглашено, Словенца Даворина Јенка.

Крајем 1862*) године Јенко је већ био у Панчеву, а 1/13 јануара 1863 године склопи уговор са црквеном општином. Уговор је гласио на две године. Пре истека овога рока Јенко склопи нов уговор са Црквеном општином и то за четири године. Али

*) Према подацима др. Томандла (Споменица Панчевачког срп. црквеног пев. друштва) Јенко је дошао у Панчево почетком 1863 године.

он, услед неслагања са хорском управом, не могаше више да остане у Панчеву и замоли да га општина разреши дужности, што ова и учини, и Јенко, с јесени 1865 године пређе у Београд. Те године изабере га Београдско певачко друштво за свога хоровођу на место дотадашњег хоровође Корнелија Станковића. 1 јануара 1871 године Јенко постаје капелник и композитор Народног позоришта у Београду.

Све до 29 новембра 1894 године Јенко је био аустриски поданик, а тада би примљен у српско поданство. 11 марта 1902 је пензионисан на терет глумачког пензионог фонда, а 25 новембра 1914 године Јенко умре у Љубљани.

Признања за Јенков уметнички рад била су многострука. Постао је редовни члан Српског ученог друштва, а 20 марта 1888 проглашен је за редовног члана Српске краљевске академије. Осим тога Јенко је био почасни члан Матице српске у Новом Саду, почасни члан Српског народног позоришта у Новом Саду, почасни члан певачких друштава: „Зоре“ у Карловцу, „Кола“ у Загребу, „Обилића“ у Београду, „Београдског певачког друштва“, „Радничког певачког друштва“ у Београду, и почасни претседник певачког друштва „Даворје“.

Јенко је одликован орденом Св. Саве V, IV и III степена и медаљом Милоша Великог. Да напоменем још и то да је Јенко поред словеначког знао још и српски, француски, немачки и италијански језик.

Јенко је у српском делу нашег народа све до данас једна од најмаркантнијих музичких личности. Множина његових музичких радова и њихов квалитет ово јасно доказују. До доласка Јенкова у Београд уметничка музика у Срба била је готово у повоју. Неколико скромних радова Јосифа Шлезингера на пољу инструменталне музике било је такоређи све. Кратки живот Корнелија Станковића није дозволио да се његова музичка стремљења јаче код нас осете. Кад је Јенко дошао у Београд музичко поље било је готово пусто. Јенко је морао инстинктивно осећати сву моћ свога талента кад је пристао не само да буде капелник већ и композитор Народног позоришта у Београду. И његов инстинкт није га преварио. Без икаквог угледа ма на кога од претходника, Јенко је из године у годину целога живота давао све лепша и лепша дела за наше младо позориште. Он је први који је задово-

вољавао све потребе нашега позоришта. Он је први од наших музичара који је сјајно писао за свој мали позоришни оркестар. Али исто толико колико у позоришту Јенкова се музичка делатност простирала и изван њега на све стране, јер је он носио српску музику на својим леђима и био једини њен претставник за све наше прилике у земљи све до појаве Јосифа Маринковића и Стевана Мокрањца. Но његов значај за српску музику није се умањио ни после појаве ове двојице. Он је композитор српске химне и свега чему је требало дати музичко рухо. Многобројни његови мушки и женски хорови и соло песме уз пратњу клавира испуњавали су деценијама програме наших музичких приредаба. Његови хорови са патриотском садржином („Зорина химна“, „Двори даворови“, „Што ћутиш Србине...“ и други) несумњиво су од огромног значаја за национално васпитање наше предратне омладине.

Све Јенкове музичке композиције су и по садржини и по форми беспрекорне. У свима њима доминира мелодичност и бирана хармонија. Иако у многим његовим радовима, а нарочито у оним за оркестар нема оне широке хармонијске могућности, ипак Јенко, својом окретношћу у разради и инструментирању, успева да им да колорит, који често очарава („Бидо“).

Јенко је од не мањег значаја и као лирски композитор. Снажан родољубиви тон и нежна лирика Јенкових композиција учинили су да је Јенко још и данас мио нашем нироду и да је и данас ретка музичка приредба а да на програму њеном не буде и Јенково име.

Најзад морамо истаћи и то да поред све снаге и лепоте Јенкове музике у њој мало има специјално српске боје, а нарочито у ранијим његовим композицијама. То је потпуно разумљиво кад се зна да је Јенко у детињству био под утицајем музике свога родног краја, која, иако словенска, ипак носи специјално обележје. Даље, Јенко је, за време свога школовања био под утицајем италијанске и бечке музике. Све то могло је да утиче на Јенка, али само у толико уколико је било довољно да се формира једна и то специјално Јенкова музика, којој је он остао веран до смрти. Јенко је врло много компоновао на основу словеначке народне музике. И словеначка химна („Напреј“) је његова композиција. Исте особине његовога рада које се виде на

српскимa, огледају се на његовим словеначким композицијама. Иако његове композиције нису потпуно у народном духу, оне су се рашириле и постале драге по читавоме нашем народу. Јенко је драгоценa музичка спона целога Југословенства.

Штампани музички радови Јенкови јесу: *Ђидо*, слика из сеоског живота у пет чинова с певањем. Написали Ј. М. Веселиновић и Др. Брзак (Нотни додатак за гласовир са потписаним текстом. Издање „Српске Књижевне Задруге“); *На мору*, за мушки збор (Библиографија Д. Ђермекова); *Песме из комада „Ђидо“*, за гласовир (Издање Краљ. Српске Дворске Књижаре Марка М. Марковића, Београд); *Поздрав његовој светлости господару и кнезу српском Михајлу М. Обреновићу III* приликом повратка његовог из Цариграда у априлу 1867 године. Посвећује и подноси београдско певачко друштво (Библиографија Д. Ђермекова); *Позоришне песме*, за гласовир, свеска I; (својина издавачке књижарнице А. Пајевић у Новом Саду. У овој свесци су песме из комада „Сеоска Дола“); *Служба божија Св. Јована Златоустога* по Корнелију Станковићу, за четири мушка гласа (Издање Београдског певачког друштва); *Српске, хрватске и словенске песме*, за мушки збор (Lastnina skladateljeva Садржај: Словенска химна; Онамо, онамо; Моја лађа; Нек душман види; Међу браћом; Богови силни; Прво доба Србије); *Српска народна химна*, за мушки збор, мешовити збор и клавир (Својина композиторова. Српску народну химну нећу више наводити јер је она на много места у разним издањима штампана); *Српске, хрватске и словенске песме* (Lastnina skladateljeva Садржај: О Видову дну (Сабљо моја), за збор и гласовир; Домоћитство за мушки збор; Узор, за један глас уз пратњу гласовира); *Увертира Александар*, за гласовир (Издање Српске краљевске академије); *Увертира Ђидо*, за гласовир (Издање Српске краљевске академије); *Увертира Косово*, за гласовир (Издање Српске краљевске академије); *Увертира Милан*, за гласовир (Издање Српске краљевске академије. Садржај: Српски зауци; Зорина химна; Наш кршни доме; Химна певачког друштва „Гусле“ у Мостару; Двори Даворови; Химна певачког друштва „Даворје“; Цара Душана марш; Устај рајо; Химна певачког друштва „Застава“ у Невесињу; Крв за род; Љуб’мо браћо отаџбину); 8 *српских песама* за један глас с пратњом гласовира (Издање Српске краљевске академије. Садржај: Циганска; Домовино земљо красна;

Море ми је љубав твоја; Укор; Млада Јелка; Твоје очи; Лаку ноћ; Козак); *Химна од Ст. Владислава Каћанског*, за четири гласа (Глас јој дао Радован Пејић. „Даница“, 1867, год. VIII, бр. 21); *Samospevi z glasovinom* (Založila Ljubljanska Čitačnica Садржај: Камп; Zdravljica; K slovesu; Strunam; Mognar); *100 српских народних песама*, за гласовир удесио Славољуб Лжичар (Collection Litolff. Овде има ових Јенкових композиција: Српска химна; Сабљо; моја; Нек душман види; Богови силни; Оштре су наше сабље; Хајдмо; Дунте ветри); *100 hrvatskih narodnih napjeva*, за гласовир удесио Slavoljub Lžičar (Collection Litolff. (Овде је Јенкова композиција: Naprej); *Боже Браћимства*, за два гласа (други глас удесио Влад. Р. Ђорђевић), *Српска химна* за мешовит хор и *Коло* из комада „Крв за род“ за мешовити хор штампао је Влад. Р. Ђорђевић у својој „Збирци одабраних песама“, 1909 као и *Напреј* у истој књизи трећег издања, 1921.

Даље, *Ајд' у војну*, за мушки хор штампано у „Српској Музичкој Библиотеци“, бр. 6, 7, год. II, Нови Сад; *Боже браћимства*, *Онам'*, *онамо* и *Жицама*, за мушки хор (I коло партитура средио и издао Исидор Бајић, Нови Сад, 1907); *Тиха ноћ*, за мушки хор (II коло партитура, средио Исидор Бајић. Издао Српско занатлијско певачко, друштво „Невен“, Нови Сад, 1909-10); *Ој, Бојко, свешла земљо*, за три женска гласа удесио Б. Јоксимовић, I свеска. Друго издање, Београд, 1903).¹⁾ Нештампани су му радови: За мушки хор:²⁾ *Бог Господ и јависја нам*; *Боље наше него ваше*; *Босанско даворје* („Ко нас вређа“); *Венчање*; *Вознеселсја јеси*; *Глас Господен на водах*; *Дунше ветри*; *Јечам жела*; *Девојка соколу зулум учинила*; *Коло водим*; *Љуљанка*; *Мирно сјавај*; *Моја ружа*; *Напред*; *На Цариград*; *Нек блиста у чаши*; *Ојело*; *Поздрав Рнезу*; *Прими, Боже, молишву*; *Смеша српских народних песама*; („Ај села мома“), по Корнелију Станковићу; *Смеша срп-*

1) *Slovenske pesmi*, за четвороспев и гласовир, оп. 1; *Slovenkam*, Slovenske narodne pesmi, оп. 2, за клавиру; *Fr. Prešernove pesmi*, за петје и гласовир оп. 3; *18 slovenskih pesnij*, за мошки и меџан збор, за еден глас, два гласа и гласовир (Lastnina skladatelja, tisk. Eberle, Dunaj); *Na tuji tleh* (Funtek Anton) dvospev in klavir; *Bogu i rodu* (J. Jovanović-Zmaj), меџани збор (обе у изданју „Novi akordi“; *Песме из комада „Сеоска Лола“* (Edition Frajt); *Увершира „Пошера“* за салонски оркестар (Edition „Гусле“ бр. 1).

2) *Јадранско море*; *Руске народне песме*; *Параскева дворе мела*, *Украјинске народне песме*; *Малоруске народне песме*; *Усјај, рајо!*.

ских народних песама „Чија ли је, тараба“); *Спаваш ли?*; *Српска звезда*; *Српске народне песме* („Сива магло“); *Српске народне песме* („Параскева“); *Српске народне песме* („Чубур биље“); *Тройар Св. Јована Дамаскина*; *Убојна песма раје*; *У колу*; *Хајдмо* („Хајд' на ноге браћо сада“); *I коло српских народних песама* („Миљено“); *II коло српских народних песама*.

За два мушка гласа: *Љубим те Лело; Чезнуће*. За мешовити хор¹⁾: *Београдски народни парашос*; *Јелици*; *Моја лађа*; *Ошацибина*; *Певачка химна*, посвећена Панчевачком српско-црквеном певачком друштву; *Пехар вина*; *Праг је ово милог Српшва*. Уз пратњу клавира или оркестра²⁾: *За горама*, двопев са пратњом клавира; *Лаку ноћ*, дует са пратњом клавира; *Лепа је зора*, дует уз пратњу оркестра; *Не пишај ме дал' те волим*, соло и хор уз пратњу оркестра (посвећена певачком друштву „Даворје“); *Пиј ми се винце*, соло уз пратњу клавира; *Свети Сава*, двопев и оркестар. За велики оркестар: *Бог да живи нашега владара*, песма из комада „Виђење Карађорђево“ (Овај комад нисам видећ); *Пошпури „Бидо“*; *Милан марш*; *Мирно спавај*, песма; *Пошпуница Београдског СШрељачког Друштва*; *Потпури* из српских народних песама; *Прво доба Србије*, фантазија; *Приморски најјеви*; *Српске народне песме*; за дует и оркестар; *Тијо ноћи*; *Увершира „Александар“*; *Увершира „Косово“*; *Увершира „Српкиња“*; *Черго моја чергице*; *Козачка игра*; *Лаку ноћ*, песма; *Малоруске песме*³⁾.

Јенко је израдио музику за следеће позоришне комаде: *Благо Цара Радована*, романтична игра у четири чина с певањем, написао Стеван Јефтић.

Вампир и чизмар, позоришна игра у три чина с певањем од Ј. Сигетија.

Видосава, трагедија у пет чинова с певањем, написао Н. В. Ђорић.

Врачара, чаробна оперета у три чина од М. Мило-а.

Вук Бранковић, трагедија у пет чинова с певањем од Милана С. Ђуричића.

Две невесте, драма у три чина с певањем од А. Тота, по-србио С. Дељкашев.

1) Жеље; За кај ме не љубиш већ; Об полноћи; Рођа.

2) Чезнуће; Vse mine

3) Устај, рајо! за оркестар.

Две сиротице, драма у шест чинова с певањем од Денерија и Кормона.

Дебора, драма у четири чина с певањем од С. Х. Мозентала, превео Н. В. Ђорић.

Девојачка кљешва, слика из народног живота у три чина с певањем од Љубинка.

Дивљи ловац, комад из народног живота, у четири чина с певањем, написао Ф. С. Финжгар. Превела са словеначког Нигринова.

Доктор Окс, комедија у три чина с певањем (по Жил Верну) од Ф. Жила и А. Мортијера.

Душан Силни, драма у пет чинова од Милорада П. Шапчанина.

Ђидо, слика из народног живота у пет чинова с певањем, написали Јанко Веселиновић и Драгомир Брзак.

Драмске лудорије, комедија у пет чинова с певањем од Диманоара и Клервила (у заједници са Штолцом).

Женски рај, драма-водвиљ у четири чина с певањем, написали К. Монтепен и Х. Шарлије.

Живош за динар, позоришна игра у четири чина (седам слика) с певањем, по причи Т. Миленковића написао Ђура Рајковић.

За веру и слободу, трагедија у пет чинова од Драгутина Ј. Илића.

Задужбина, историска слика у пет чинова с певањем од Милорада П. Шапчанина.

За круну, драма у пет чинова с певањем од Франсоа Коле.

Избирачица, комедија у три чина с певањем од Косте Трифковића.

Јованка од Арка, историска драма у пет чинова с предигром од Жозефа Фабра.

Јурмуса и Фашима, историска игра у четири чина с певањем од Т. Пинтеровића.

Крв за род, мелодрама из народног живота у три чина с певањем од Љубинка.

Крвна освета, драма у пет чинова од Виктора Диканжа.

Крвни мир, слика из херцеговачког живота у три чина с певањем, написао Светозар Ђоровић.

Кућна кашица, чаробна комедија у три чина с певањем, од Фридриха Нопа.

Лажни цар, историјска трагедија у пет чинова с певањем од Х. Лаубе-а. Превео Н. В. Ђорић.

Лаворика и просјачки штај, позоришна игра у пет чинова с певањем и епилогом, написао Карло Холтај. Превео с немачког Петар Ј. Мостић.

Маркова сабља, алегија у два чина с певањем од Јована Ђорђевића.

Мерима, трагедија у пет чинова с певањем од Матије Бана.

Милош Обреновић, драма у пет чинова од Миленка Р. Максимовића.

Милош у Лашинима, историска слика у једном чину с певањем од Милорада П. Шапчанина.

Младост Досићејева, слика из живота у два чина с певањем од Косте Трифковића.

Моје мезимче, слика из живота у три чина с певањем од Адолфа Л'Аронжа.

На ивици злочина, комедија у три чина од А. Лабића и Шолеа.

Палаћачке новине, комедија у три чина с певањем, по туђој теми написао Драгомир Брзак.

Поручник Рајф, комедија у пет чинова од Густава Мозера.

Пошера, комад из српског народног живота у пет чинова с певањем, написали Јанко Веселиновић и Илија Станојевић.

Прибислав и Божана, историска драма у пет чинова, написао Драгутин Ј. Илић.

Раденичка ђобуна, драма у три чина с певањем од Сиглигетија и Баноша. Посрбио С. Дескашев.

Роберт Ђаво, драматисана легенда у пет чинова с певањем од Карла Холтаја.¹⁾

Сеоба Србаља, трагедија у пет чинова с певањем од Ђуре Јакшића.

Сеоска Лола, позоришна игра у три чина с певањем од Тота.

Слободарка, драма у пет чинова с певањем од Манојла Ђорђевића Призренца.

Српске Цвешти, драма у пет чинова с певањем од Матије Бана.

Тера ојозицију, у једном чину од Косте Трифковића.

¹⁾ Вероватно прерада Мајерберове музике.

Трикош и Каколе. Комедија у пет чинова од Мелака и Халевија. Превео А. Радојковић.

Французи у Кини, шала у четири чина (седам слика) с певањем од Т. М.

Христифор Колумб, драма у шест чинова од Метепе-а и Боре-а.

Цврчак у мравињаку, комедија у једном чину с певањем од Лабиша и Легувеа. Посрбио Б. Јовановић.

Четири милиона рубаља, комедија у три чина с певањем од Стевана Јефтића.

Честитам, комедија у једном чину с певањем од К. Трифковића.

Чича Томина колиба, драма из америчког живота у три чина с предигром и певањем написала Тереза Мегерле. Превео Н. Н.*)

Из Годишњака I, 1887, Српске Краљевске Академије, стр. 262—264, у коме је штампана аутобиографија Даворина Јенка наводим овде још оне Јенкове композиције за које нисам могао иначе сазнати. Ја их наводим онако како сам их тамо нашао. Песме: *Молишев; Побрашмија; Моји Сабљаци; Вабило; Ројаком; Лија; Тиха луна; После борбе; Плови моја лађо; Док на земљи; Добро нам дошао; Појмо Богу; Јуриш; Не иштај ме; Рог се ори; Цвешни мај; Даворје; Словенска; Вјеран свагда домовини; За горами; Клонуће љулке ружице; Ох, никад жаловаши; Слабо свећа је горела.* Песме за позоришне комаде: *Роб; Мраморна срца; Ђаво у срцу; Сликара; Три свешла дана; Ванда.*

Литература: Др. Миховил Томанл.: Д. Ј. као хоровађа Панчевачког српског црквеног певачког друштва (Летопис Матице српске, год. 1935, књ. 344);

*) *Шокица,* позоришна игра у 5 чинова с певањем и играњем од Илије Округића. Према попису Др. Мантуанија у књизи: „Од Илирије до Југославије“ од Јосипа Лапајна (1931), још и ови комади: *Дрца; Две невесите; Кнез Доброслав; Победа; Три свешла дана; Краљица лешка.*

Према библиографији Славка Кожеља (D. J., 1935, Tisk Jugoslovenske ti-skarne и Ljubljani) још и музика за ове комаде: *За крхну* (драма у пет чинова) партитура; *Разбојници,* драма, (партитура), хорски гласови; *Школски надзорник,* шала у једном чину (оркестар, гласови и хор); *Војнички бегунац,* музика за игру (оркестар, гласови и хор); *Циганин,* музика за игру (оркестар, гласови и хор); *Бој на Косову,* из њега песма „Док је наша“ (оркестар и гласови).

Јенко је вршио и прераду музике за *Дон Цезар од Базана,* од Маснеа; *Фигарова женидба* од Моцарта; *Робер ђаво* од Мајербера; *Марија, кћи ујковније* од Доницетија.

Др. Миховил Томандл: Споменица Панчевачког српског црквеног певачког друштва, 1938; Др. Милоје Милојевић: *Intimni lik Davorina Jenka* (Звук, 1935, св. 8—9); белешке: Даница 1863, бр. 46; Даница 1864, бр. 10. стр. 159; Даница 1864, бр. 22, стр. 352; Даница 1864, бр. 44 стр. 714; Даница 1864, бр. 8, стр. 127—128; Даница 1864, бр. 52; Рад Даворина Јенка у Народном позоришту у Београду, (Бранково коло, 1896, бр. 3); Зорко Преловец: Даворин Јенко, (Збори, 1933, бр. 2); Antun Dobronić: *Davorin Jenko* (Narodne novine, 11-IX-1933); Др. Милоје Милојевић: Даворин Јенко (Политика, 10-XI-1935); Душан Коњевић: Даворин Јенко (Јужни преглед 1935, бр. 42); Павле Колан: *Iz življenja Davorina Jenka*, (Življenje svet, 1936, бр. 9); Ludovik Puš: *Davorin Jenko* (Mladika, 1935, бр. 10); Душан Коњевић: Живот Д. Ј. (Скопска сцена, 1936, бр. 9—10); Kompozitor D. J. (Гирилометодски вјесник, 1935, бр. 10); Rakuša: *Slovensko petje v preteklih dobah* (1890).

КОТУР ДУШАН је рођен 10 августа 1870 у Црквеном Боку. Гимназију је свршио у Новом Саду, богословију у Сремским Карловцима а уз помоћ Патријаршије карловачке свршио је конзерваторијум у Прагу. Он је још као богослов за хонорар давао часове ученицима богословије и гимназије. Тај је посао пре њега вршио Милан Недељковић, професор. Котур је као први редовни учитељ музике у гимназији у Сремским Карловцима још од свршетка својих студија у Прагу остао 35 година. Плата ових професора била је као и професора осталих предмета. Котур је нарочито неговао црквену музику али је радио и на другим пољима. Тако је Котур кроз дуги низ година био највреднији помагач Паји Адамову у издавању „Бранкова Кола“ а не мање важан је његов рад у оснивању друштва Српског сокола у Карловцима а по узору чешкога соколства. За такав интензиван рад на националном пољу Котур је морао и испаштати. Са многима другим и он је био са сином, дететом од 14 година, бацан по тамницама и вођен по интернацијама за време Првог светског рата.

Поред многих музичких бележака и реферата о музичким догађајима, већином анонимних (у „Бранковом колу“), написао је више критика и чланака под својим именом. Писао је о Дворжаку, Маринковићу, Мокрајцу, оценно је прве композиције Исидора Бајића и Петра Коњовића. У Српском музичком листу је објавио чланак: О босанско-херцеговачким напевима (1903, бр. 7 и 8). У рукопису је оставио Теорију певања, Грађу за историју наше музике и партитуре целокупног црквеног певања на свима богослужењима.

Котурови музички радови нису штампани. То су: *Би ме мајко би*, за мушки хор; *Скажи ми Господи*, за мешовити хор; *Кажу људи*, за мушки хор; *Милка*, за мушки хор; *Спаси Христје*, мушки хор.

Литература: „Политика“ 16 марта 1936 год. С. С. Ч: Душан Котур (Летопис Матице српске 1937, књ. 347); Бранково коло 1897, бр. 32.

КУБЕШ ФЕРДИНАНД је свршио у Прагу оргуљску школу са врло добрим успехом. Када је Емануел Пихерт поднео оставку на своју дужност у Српском црквеном певачком друштву у Вршцу, он препоручи Кубеша за хоровађу овог друштву. те 16 септембра 1884 буде и изабран под истим условима под којима је и Пихерт био. 3 јануара 1887 године Кубеш поднесе оставку и оде за хоровађу у Темишвар.

Кубешови музички радови нису штампани и они су: *Коло* (Игра коло бурно, лако), за мушки хор; *Сеџа* (Слатко руже прецветале), за мушки хор; *Уморено ђаче*, за један глас уз пратњу клавира; *У срцу ми*, бас соло уз пратњу клавира; *Химна за Црну Гору*, за мушки хор.

ЛИФКА АДОЛФ-ПЕТАР је рођен 4 маја 1828 године у Комтави у Чешкој. Био је наредник у аустриској војсци за гимнастику и борење мачем. Затим је на разним местима више година био капелник и хороуправитељ. Био је капелник и Српског Народног позоришта у Новом Саду, око 1863 и хоровађа Српског црквеног певачког друштва у Великој Кикинди¹⁾ („Даница“ за 1867 год. бр. 4). 4 октобра 1875 постављен је за учитеља нотног певања и свирања у учитељској школи у Београду са 250 талира годишње плате. 4 септембра 1880 буде премештен у шабачку гимназију а 12 априла 1882 јављено је директору да га разреши од дужности по Петрову дану због тога што министар није био задовољан његовим радом и понашањем. 17 марта 1888 постављен је за учитеља певања и свирања у шабачкој гимназији са платом од 1500 динара годишње. 26 августа премештен је у Ваљевску гимназију. 13 октобра 1893 буде по молби премештен у Алексиначку гимназију. Умро је у Алексинцу 17 септембра 1895 године.

Компоновао је игру „Даницу“²⁾ коју је између чинова у Новосадском народном позоришту изводила капела док је Лифка био тамошњи капелник.

Литература: „Даница“ 1863, бр. 10 (Србско народно позориште); „Даница“ 1863, бр. 15 (белешка); „Даница“ 1863, бр. 19 (Срб. нар. поз.); „Даница“

1) Великом Бечкереку, а затим, 1865 године и у Шапцу.

2) („Прву србску народну конверсациону игру“), штампана је 1863 год.

1864 (Срб. нар. поз.) бр. 18; „Даница“ 1863, бр. 27 (Срб. нар. поз.); „Даница“ 1865, бр. 27 (белешка); „Даница“ 1867, бр. 4 (белешка); „Јавор“ бр. 7, 1863 (Представљења срб. нар. поз. у Новом Саду).

МАКСИМОВИЋ АКСЕНТИЈЕ, родио се у Долову (Банат) 13 фебруара 1844 године. Основну школу започео је учити у месту рођења, а завршио је у Панчеву, где му се отац беше преместио. Гимназију је учио у Карловцима и то до седмог разреда. На прослави хиљадугодишњице Ђирила и Методија у двору патријарховом певали су богослови са гимназистима у једној од споредних соба, и том приликом, омладина, понета таласима патриотизма онога доба, отпева са Максимовићем на челу, његову тек довршену композицију „Где је српска Војводина?“. То беше узрок да он би истеран из седмог разреда гимназије. Управитељ Српског народног позоришта у Новом Саду, у то време Јован Ђорђевић, сазнавши за музички дар Максимовићев, прими га за капелника позоришног. Максимовић остаде на овом положају од 1865—1871 године, када га панчевачка општина изабра за свога питомца и посла у Праг да изучава музику на Оргуљској школи. Али он не заврши заночете студије, јер се у њему заче грудобоља од које и умре 20 јануара 1873 године.¹⁾ Чешко уметничко друштво у Прагу „Умјерецка беседа“ сахрани га у прашком Волшанском гробљу, а доцније му кћи, на истом гробљу подиже споменик.

Максимовић је био ожењен Софијом Поповићевом (доцније г-ђа Вујић) чланицом Српског народног позоришта у Новом Саду. Његово једино дете Милка Марковић, постаде доцније такође одлична глумица у истом позоришту.

Штампани Максимовићеви музички радови јесу: *Изучавање виолине помоћу народних песама за постепено учење*. Св. I (1870); *Правила у учењу нојног појања и свирања на виолини*. Књига I (1871); *Правила у учењу нојног појања и свирања на виолини*. Књига I (1871)²⁾; *Песме из „Максима Црнојевића“* (1. Еј, пусто

¹⁾ Датум смрти Максимовићеве овде је нетачно наведен, као што су нетачни датуми и рођења и смрти у Енциклопедији Ст. Станојевића. Максимовић је умро 1 фебруара 1873 године, што наводи и Др. Томанџ у цитираној „Споменици“.

²⁾ Мала букварска читанка за народ, по природним педагошким законима, I део вокалисање (1872).

море... 2. Кад се дању више неће... 3. Два се тића побратила...); *Где је Српска Војводина?* (штампана 1913).

Нештампани радови: Песме из позоришних комада: *Веле људи*; *Људски живоци*; *Ми и данас оштадосмо живи* („Миленко и Добрила“ од М. Бана; *Застава се оиет по Србији вије*; *Крај рекаx Вавилонских* („Цвети српске, од М. Бана); *Млада Јелка* („Смрт кнеза Добросава“ од М. Бана); *Док је нама Милоша јунака* („Милош Обилић“ од Ј. Суботића); *Аој свеште мио и премио* („Љубав није шала“ од А. Хацића); *Бербери су први људи* („Честитам од К. Трифковића). Затим за „Пркос“ од Бенедикса, три дуета и један квартет; за „Сан на јави“ од Ј. Суботића, све песме; за „Саћурицу и шубару“ од И. Округлића, све песме; за „Крст и круна“, од Ј. Суботића, све песме; за „Старог баку“, од Сиглигетија, све песме; за „Хуњкаву комедију“, све песме; за „Да је мени лећи па умрети“, три песме; за „Он и она“ песму: *Хајд' у шешњу*; за „Први састанак¹⁾“ песму: *Раздрагано срце*; за „Граничаре“ од Фрајденрајха, две песме и две мелодраме²⁾.

Црквене нештампане композиције: *Литургија*; *Песме за јушрење*; *Свјатши Боже*; *Алилуја*; *Плачу и ридају*; *Со свјетшми*. Затим: *Мирно сјавај у земљици црној*, за хор и још две хорске песме.

Литература: Душан Јанковић: Са гроба Аксентија Максимовића („Застава“ од 25 јануара 1887 год. Н. Сад); „Застава“ од 19 септембра, 1906 (Н. Сад); Српски великокикиндски календар, 1897, стр. 68—69. Јован Храниловић: Сезона Српског народног позоришта (Летопис Матице српске, књ. 263); Јован Грчић: Такозване посрбе на репертоару Срп. нар. поз. (Лет. Мат. срп. 1932, књ. 334, св. 1—2).

МАЋЕЈКА КАРЛО, је рођен 23 маја 1860 у Пелхримову, Таборски у Чешкој. Основну школу и реалну гимназију свршио је у месту рођења, фармацију у Семилима, музику код свога оца и хорског диригента Фабијана а вишу музичку школу и певање у Прагу од 1881—1883. Одликован је орденом Св. Саве IV степена. Године 1884 и 1885 био је хоровађа Смедеревске певачке задруге. 26 септембра 1888 постављен је за учитеља музике у пиротској гимназији а затим у неготинској па опет у пиротској, чачанској, и крушевачкој. Пензионисан је по молби 30 децембра 1920 као виши учитељ са платом 4800 дин. годишње.

¹⁾ Од Скриба

²⁾ Мајка челу (мешовити хор); Коловођа (мушки хор).

МИЛОВУК. МИЛАН родио се у Пешти 26 јануара 1825 године. Основну школу, гимназију и економске науке свршио је у месту рођења, а затим оде у Румунију за економа, најпре на имању Капистрата Адамовића, а затим мајора Мише Анастасијевића. 1852 пређе у Београд, и већ 2 јануара 1853, на његово зазимање, буду потврђена правила Београдског певачког друштва, које пре тога беше само приватно друштво. Миловук постаде први хоровађа истог друштва, где заведе и школу за учење виолине и виолончела. Из те школе изишло је неколико ваљаних свирача, који доцније свираше у позоришном оркестру. 1855 године Миловук постаде наставник у Ратарској школи у Топчидеру, а 1859 професор а затим и директор Трговачке школе у Београду. Кад та школа би претворена у реалку, Миловук постаде њен директор, па је ту остао до смрти.¹⁾ Умро је 28 фебруара 1883 године, а сахрањен је код цркве Св. Марка у Палилули.

Наша веома сиромашна музика онога доба, добила је у Миловуку врло много, иако је и сам био музички дилетант. Он је све слободно време посвећивао подизању културе и просвете у нашем народу, а највише подизању музике.

Штампани музички радови Миловука јесу: *Теорички основи музике* (1866, друго издање 1874); *Наука о музици* (1867); *Школа ношњог певања за основна училишта и млађе разреде средњих школа* (1871); *Нашалија кадрил*, за клавир; *На брегу савском*, полка за клавир.

Нештампани музички радови: *Школа за виолину*; затим песме за мушки хор: *Тог волим*; *Суд народа*; „*Делиграду*“ *пароброду*; *Боже, кој Србију*; *Богу, Књазу и народу*;

Успомена на Ниш, ваљер за клавир.

Литература: „Поменик“, од М. Ђ. Милићевића, стр. 358; „Споменица Београдског Певачког друштва“ приликом прославе педесетогодишњице 25 маја 1903 године.

МИЛЧИНСКИ АЛОЈЗИЈЕ се родио 9 новембра 1847 године у Новом Бенатску у Чешкој а умро 12 јуна 1903 у Сомбору. До своје седамнаесте године учио је у Прагу уз реалку још и музику у школи за оргуљу и на конзерваторијуму. Тада је добровољно отишао у војску и остао је војник до своје двадесетпете

1) 21. I. 1862 Миловук је изабран за члана Друштва Србске Словесности.

године. Затим је неко време служио као капелник у новосадском Српском народном позоришту; најзад је пуних осамнаест година био хоровађа певачког друштва „Јавора“ у Вуковару и наставник музике у гимназији. Последњих десет година живота провео је у Сомбору (по Лири).

Композиције Милчинскога су: *Ах, а зашто?*, за мешовити хор; *Моја звезда*, за мушки хор; *Песмо моја леши тамо*, за мушки четворопев; *Под прозором*, дует (сопран и алт) а и за хармониум са потписаним текстом; *Лаку ноћ*, сопран соло уз пратњу клавира; *Сети ме се* („Буди сретна, буди мила“ за мушки четворопев; „*Слава*“ (за венчање), за мешовити хор; *Српске народне песме*: бр. I (нисам видео), бр. II („Ој, Лазаре“), за мешовити хор; Позоришни комади: *Аршаксерес*; *Муж у клојци*; *Циганин*.

Баволски послови; *Идем шором*, дует из комада „На мрзану кућа остаје“; *У песми је слога* (мушки хор); *Тајна љубав* (мушки); *Ти мирно сневаш*; *Све се кхнем*; (мешовити хорови).

Штампани радови: *Молишва* (Б. Радичевић), за мешовити хор; *Жежужинка* (мешовити хор) објављени у „Стражилову“ 1886, бр. 25.

МИРКОВИЋ ЈОВАН је рођен 6 јула 1871 у Београду, где је свршио два разреда гимназије; III до VI разреда комуналне школе (на немачком језику) свршио је у Панчеву а ту је свршио и I до V разреда гимназије (на мађарском језику). Симонову трговачку школу свршио је у Берлину а конзерваторијум у Прагу.

Од 1898—1899 био је капелник Српског народног позоришта у Новом Саду. 1 септ. 1900 постављен је за учитеља музике у Алексинцу. 1 јан. 1923 премештен у Крагујевачку I гимназију а 17 јуна 1922 добио за професора у истој гимназији.

Објавио је књигу: *Школа певања за први разред средњих школа* (Београд 1933).

МОРФИДИС-НИСИС АЛЕКСАНДАР. Под овим натписом изашао је у „Јавору“, 1878, бр. 13, стр. 404—405, некролог Морфидису, који овако почиње: „25 фебруара о.г. (1878) преминуо је у новосадској болници Александар Морфидис-Нисис, професор музике и ноталног певања, у дубокој старости од 75 година. Где се Нисис родио и ко су му били родитељи, то је остала тајна за све а можда и за самог Нисиса, који никад није волео да се о томе упита.“ — д-р Полит-Десанчић у својим „Покојницима“

говорећи о Морфидису вели: “знало се да је рођен у Бечу и да је Грк.” У поменутом некрологу говори се о Морфидису да је прво доба свога детињства провео у кући неког бечког лекара, где га је, како су му причали, довео стриц, и да се родио у Македонији где му је отац, у неком метежу погинуо. Морфидис је запамтио да су га доцније дали у неки завод и да га је директор завода претставио руском цару Александру I кад је овај 1814 године, за време Бечког конгреса долазио у Беч, и посетио том приликом и тај завод. Цар помилова дечка и напомену му да добро учи и да буде честит као и отац му. По неким обавештењима из Беча, у Новом Саду се говорило да је Морфидис био син једног молдавског кнеза грчкога порекла, који је у своје време био члан грчке хетерије, те из Беча за време Метернихових гоњења емигрирао у Русију и у руској војсци и погинуо.

Како порекло тако је и цео живот Морфидисов недовољно познат. Зна се да је по свршетку гимназије у Бечу студирао филозофију и медицину али испите није полагао. Кад је постао пунолетан добио је знатну суму новаца коју је брзо потрошио. Путовао је у Арад своје добротвору Сави Текелији, а потом оде за васпитача код неког спахије у Хрватској. Затим га видимо у Загребу а одавде оде у Нови Сад, где је, ма да са прекидима, најдуже живео. За време тих прекида ишао је у Вршац и Темишвар где је био учитељ певања, и у Осек где је био професор грчкога и латинскога језика, у тамошњој гимназији. Ни у једном од тих места не могаше се дуже задржати јер беше одан пићу, те као пијан чињаше разне испаде.

Иако високо образован, он је изабрао за позив у животу музику, коју је такође одлично познавао. Био је изврстан пијаниста, теоретичар и певач — дубоки бас.

Кад је Морфидис дошао у Нови Сад (1838) тек ако је био прешао тридесету годину. Ту постаде учитељ певања у гимназији и од својих ученика образова ученички хор. Уз то давао је и приватне часове из клавира и гимназијских предмета. Са ученичким хором он је доцније извео у српској цркви своју Литургију, а њено певање беше се тако допало грађанству да Новосадска Црквена општина закључи да се у саборној цркви заведе „хармонијско појање“ гимназијских ђака. Отада „црква је била пуна света, а он (Морфидис) омиљена личност у Новом Саду“.

„Даница“ од 23 фебруара 1864, бр. 8, год. V, стр. 127—128 доноси овај извештај о једном концерту тога доба: „Овдашњи учитељ свирања и певања, г. А. Морфидис, даде нам 22 фебруара опет једну беседу са својим младим ученицима и ученицама од које је доходак одредио у корист новосадској сиротињи“. Затим се износи програм беседе који је, поред осталих имао и ове тачке: „Ромео и Јулија“ машта¹⁾ Баварића, свирала на гласовиру г-ца Анастасија Кондорошева; „Сањарија“, од Ружића, свирао на гласовиру Светислав Коларовић; „Четворогласна песма“ (?) од Морфидиса, певала трговачка омладина; „Одзив из Пољске“ од Морфидиса, свирала на гласовиру г-ца Сиде Велисављевић; „Сомнамбула“, машта Баварића, свирала на гласовиру г-ца Јелица Бигиња; „Сузе љубави“ од Белића, певала г-ца Марија Чокорова а пратио на гласовиру Морфидис; „Лепа Српкиња“, машта од Жличара,²⁾ свирала на гласовиру г-ца Милева Исаковићева; „Сватовска песма“, од Морфидиса, певала трговачка омладина са Морфидисом; „Гудба сватовска“ од Морфидиса, свирала на гласовиру г-ца Велисављевићева и М. Исаковићева. Дописник закључује извештај са те беседе речима: Живеле нам таке младе Српкиње... Господин Морфидис нека нам прими срдачну хвалу на труду свом“.

„Морфидис је био леп човек и здрав, са црном дугом косом“. д-р Полит-Десанчић у својим „Покојницима“ овако описује крај живота Морфидисова: „Свршио је јадно и жалосно. Доспео је у болницу и ту је после дугог и врло тешког боловања, у дубокој старости умро. Сахрањен је на Успенском гробљу. На гробу се с њим опростио један од његових ђака од пре буне: Стева Костић, тадашњи варошки архивар (и он је већ сада покојник), те му је отпојао вјечнаја памјат онако како је некад Морфидис у своје доба своје „певчике“ научио. — Гроб му се не зна јер је дрвени крст сатрунуо, али доцније је неко на једном дрвету уковао мали крст од лима са натписом: Морфидис 1878 г.

Морфидисови су музички радови нештампани и то: *Поздрави српским дјевама*, валцери; *Ти си душо лејо цвеће*, валцер (по би-

1) Машта је овде у смислу *фанџазија*

2) У Ђорђевићевом рукопису је ово име овако написано. Међутим, нема сумње да је то био Лжичар Славољуб, први хоровађа хрватског „Кола“, касније хоровађа Панчевачког српског црквеног певачког друштва.

блиографији Д. Ђермекова); *Сјаваћа пјесма*, за мушки хор; *Тихо сјушћа се вече*, за мушки хор; *Четворогласна пјесма*, за мушки хор; *Одзив из Пољске*, за клавир; *Свашовска пјесма*, за мушки хор; *Гудба свашовска*, за клавир у четири руке; *Литургија*, коју су певали ученици Новосадске гимназије.

Литература: „Јавор“, за 1878, бр. 13, стр. 404—405; „Поклојници“ од д-р Мих. Полит-Десанчића, 1899, Нови Сад; „Даница“, 23 фебр. 1864, год. V, бр. 8, стр. 127—128.

Васа Стајић: Новосадске биографије; „Јавор“. 1863, бр. 10; Мита Калић: Александар Н. Морфидис („Јавор“ 1891, бр. 16).

НИКОЛИЋ АЛЕКСАНДАР око 1863 године био је управитељ црквеног православног појања у темишварском предграђу у Фабрици и управитељ Грађанског пјесничког друштва у Темишвару. Свеска I његових песама (10) изишла је 1863 године тиском Јерменског Манастира. У њој он обећава да ће издати у 10 свезака 100 композиција. Да ли су изашле ове композиције није ми познато, али мелодије (10) које су штапане у I свесци, све су туђе композиције које је Николић, као што и сам каже, „сложио“ за четири мушка гласа.

Композиције: *Што српски песама*, скупио и у четири мушка гласа сложио... I свеска садржи 10 песама. Садржај је овај: 1. Невером ме зва; 2. О! љубави паклена; 3. Ти плавиш, зоро златна; 4. Дивно јест чути славно умрети 5. Рујна зора лепо свити 6. Чуј, Душане тебе војска зове; 7. Што се сија у прозорје 8. Где тичице милогласним; 9. Шта, љубо, ти зар остављаш ме 10. Већ из густог луга.

У својој „Библиографији наших музичких дела“ Д. Ђермеков наводи *Херувик* и *Причастен* као композиције Николићеве, али примећује да их нигде није могао наћи.

Николић је рођен 16 марта 1834 у Араду. После завршене гимназије учио је у Будимпешти флауту код првог флаутисте Будимпештанске опере Фрање Доплара, студирајући упоредо философију. Године 1850 постао је флаутиста у Будимпештанској опери а 1855 прелази у Беч где постаје флаутиста у бечком Карловом позоришту и учи контрапункт и хармонију код Симона Сехтера. 1857 године враћа се у Мађарску где ступа у позоришну дружину Јожефа Сабо; са овом дружином, као капелник и хоровађа, био је у Араду, Сегедину, Великом Бечкереку и на крају се стално настанио у Темишвару, где је био хоровађа

позоришни, црквени и приватних хорова. Године 1865 враћа се у Пешту, где постаје први флаутиста у опери и професор флауте. У Пешти је радио и као композитор: писао музику за позоришне комаде (компоновао је музику за комад „Зидање Раванице“), прерађивао за оркестар, писао црквену музику за грчку цркву, смесе народних песама итд. Већ као реномирани теоретичар Николић ступа 1875 у Државну музичку академију у Пешти за професора теориских предмета. После одласка у пензију, 1888 године, Николић постаје директор Мађарске музичке школе, на којој дужности остаје све до смрти, 27 маја 1895 године.

Литература: Србин оснивач мађарске музичке школе (Бранково коло бр. 46, 1896).

НИКОЛИЋ СТАНОЈЕ Ј. родио се у Крушевцу у новембру 1860 године. Основну школу и четири разреда гимназије свршио је у месту рођења, а учитељску школу у Београду. По свршетку школе добио је за учитеља у селу Бигреници код Параћина а убрзо затим и у Параћину. У Параћину је и поред учитељске дужности вршио и дужност хонорарног учитеља музике у гимназији и хоровађе у певачком друштву. 1885 г. је премештен у Зајечар, а 1889 доби Београд, где остаде до смрти, априла месеца 1900 године. И у Параћину, и у Зајечару и у Београду стално се бавио музиком, вршећи дужност хоровађе у певачким дружинама и поучавајући друге у свирању на виолини. У Београду је основао певачка друштва „Милошевац“ и „Каћански“.

Као гимназиста Николић је научио да свира „цигански“ на виолини. У учитељској школи предавао му је нотно певање и свирање на виолини Стеван Шрам, који му је уосталом увек саветима помагао. Учење свирања на виолини продужио је код Јосифа Мертла, а хармонији (по Рихтеру) га је поучавао Ст. Ст. Мокрањац.

Иако није био музичар по професији, Николић је умео своје скромно музичко знање да употреби тако, да је врло корисно послужи нашој омладини онога доба. Тако је 1888 г. штампао своју *Теорију музике*, за ученике средњих школа. Идуће године издао је *Збирку песама* за ученике гимназије. Године 1891 штампао је у друштву са М. М. Протићем *Дечје песме* за нижу основну школу другу по реду у нашој литератури, јер је М. М. Протић пре тога (1889) наштампао сам „Збирку дечјих песама“ за нижу основну школу.

Осим ових радова приредио је Николић још 70 српских народних игара за виолину и Збирку (200) српских народних игара и пјесама са текстом, за једну и две виолине.

Даљи су му радови: *Прва смеша српских пјесама*, за мушки хор; *Коло Шрговачке омладине и Сарајевка* за гласовир; *Крушевљанка* (Радикалка); *Благо нама пјшицама*; *У шумици и Добар ђак* за дечје гласове.

Литература: Проф. Милан Цветичанин: Споменица стогодишњице гимназије стр. 340 (Зајечар 1936); Бранково коло 1898, бр. 30.

ОСВАЛД АНТОН-ТУНА је рођен 12 августа 1864 године у Берауну (Хоровиц) у Чешкој, где је свршио четири разреда грађанске школе. Од 1879 до 1883 учио је и свршио је у Прагу Земалску музичку учитељску школу и виши течај композиције. У Старом Бечеју био је хоровађа Српског црквеног певачког друштва, од 1884 до 1889 наставник школа а затим до 1911 капелник Српског народног позоришта у Новом Саду. Од 1911 био је наставник Српске грађанске школе у Панчеву.

У исто време био је и хоровађа Српског црквеног певачког друштва, а доцније, 1920, наставник у панчевачкој гимназији где је остао до 1921, када је постао учитељ музике у сомборској учитељској школи. 1924 је прешао у Суботицу у учитељску школу. 1928 био је пензионисан и живео је у Мољу до своје смрти 17 јула 1936 године.

„Од њега је остало неколико композиција за клавир и певање, затим 20 песмица за децу, соколе и војнике, а дао је и музику за два позоришна комада“ за „Апотефзу“ од Ђорђа Малетића и за „Сватове“, шаљиву игру од Драг. Ј. Илијћа.“ (д-р Томанл: Споменица).

Композиције: *Коло*, за мешовити хор; *Свајшовско коло*, клавир са текстом; *Пойшница*, за два дечја гласа.

Литература: Бранково коло, 1897, бр. 19; д-р Мих. Томанл: Споменица Српског црквеног певачког друштва 1938.

ОСТОЈИЋ д-р ТИХОМИР, професор Универзитета у Скопљу, дописни члан Српске краљевске академије наука и велики пријатељ и радник на музици, родио се 5 јула 1865 године у Семиклушу у Банату. Четири разреда српске основне школе, четврти разред јеврејско-мађарске школе и гимназију свршио је у Новом Саду, философски факултет у Пешти и Бечу. Године 1889—1912 био је наставник у српској гимназији у Новом Саду. Године 1907, 16 јула промовисан је за доктора философије, а

године 1920 изабран је за професора југословенске књижевности на философском факултету у Скопљу.

Још у гимназији желео је Остојић да се посвети музици коју је учио од проф. Ј. Грчића и где је још од VI разреда већ успео да буде хоровађа гимназијског певачког збора. Дошавши у Пешту после матуре положио је чак и пријемни испит на Музичкој академији, но како је школарина била велика, морао се одрећи систематског учења музике, али је и даље сам радио на њој и имао доста успеха. Умро је 18 октобра' 1921 године у Бечу, где је био ради лечења.

Сем рада на науци од Остојића су остали и музички радови. Од њих су штампани: *Старо карловачко ђеније* у српској источној православној цркви, за мешовити хор (1887); *Српско новосадско коло*, по свирању народнога свирца, за клавир (1891); *Српски звуци*, народне песме и игре, за клавир (1891); *Православно српско црквено ђеније*, по старом карловачком начину, за мешовити лик (1902); *Мала кашавасија*, одговори и црквене песме, које се поју на недељној, празничној и пређеосвећеној служби, на призивању и на опелу, за два дечја гласа (1893); *Еј, да је мени...* по народном певању, за мушки лик („Стражилово“, 1888, год. IV, бр. 28) Нештампани су: *Да зна гора*, за мешовити хор; *Божићни шројар*, за мешовити хор; *Бачки најеве*.

Остојић је писао и о музици: *Конгрес угарских свирача*, композитора и учитеља музике („Бранково коло“, 1902, VIII); *Обредне ђесме у Пошисју* („Караџић“, 1900, год. II); *Православно српско црквено ђеније по старом карловачком начину*, за мешовити лик, („Бранково коло“, 1897); *Негујмо црквену ђесму*, („Орао“, велики илустровани календар за 1893 год.); *Предлог ђевачким друштвима и пријатељима гудбе* о издавању зборника српских четворогласних песама („Стражилово“, 1892, год. V, бр. 47).

Прва ђевачка слава Срба ђевача (Летопис Мат. српске 1914, књ. 298); *Наша ђевачка друштва и народно ђросвећивање* (Летопис Мат. српске 1914, књ. 299).

Лишерашур: Др. Јован Савковић: Тихомир Остојић (Летопис Матице српске 1934, књ. 341); Јован Грчић: Портрети с писама, Загреб 1926, књ. IV; Јован Радоњић: Сlike из историје и књижевности, 1938.

ПАЧУ др ЈОВАН, родио се 1847 године у Шандору код Суботице. Основне и средње школе учио је у Суботици, где је

joш зарана почео учити свирање на клавиру, виолини, виоли, виолончелу и науку о хармонији. Испит зрелости је полагао у Пожуну а затим се уписао на медицински факултет у Пешти. Пре но што је отишао у Пешту, свирао је јавно на клавиру у Суботици. После једногодишњих студија у Пешти, оде у Праг да настави и доврши медицинске студије на универзитету. Ту се упозна са Сметаном, који га је поучавао у науци о композицији. По свршетку медицинских студија Пачу се вратио у свој за-вичај.¹⁾ Живео је као лекар најпре у Великој Кикинди, затим у Сомбору, краће време у Кијеву, више година у Сарајеву, па у Новом Саду и најзад у Загребу где је остао до смрти. Умро је 17 (30) октобра 1902 године.

Пачу је био члан Српског ученог друштва и Матице српске. Од многих певачких и других друштава био је одликован разним знацима признања.

Пачу није био музичар по професији, већ му је музика била забава само у слободним часовима. Али и као такав он је на њој доста урадио. Његови музички радови и аранжмани јесу: Штампани за клавир: *Без шебе драга; Коло; Коло из ђачког рас-шанка; Онамо, онамо; Праг је ово милог српштва; Радо иде Србин у војнике; Свешозару Милешићу; Свешосавска ђесма; Српска молишва; Успомена на ђесму; „Чуј Душане“; Црногорском војнику; Бојак бију Херцеговци (са шест варијација); Још не сија јарко сунце (са вари-ацијама); Бранково коло (мушки хор).*

Нештампани: за клавир: *Српски звуци (12 бројева); за хар-мониум и два клавира: Српска молишва; за два клавира: Коло (за осам руку); Музика за позоришну игру „Наши сељани“ од Мите Поповића; за хор: Сшражилово (мушки); Српске народне ђесме босанске (мешовити); Свештога ми Богојава (мушки); Појушница (мушки); При расшанку (мушки); Песме за Васкресеније Христово.²⁾*

¹⁾ Концертирао је јавно као пианиста у Новом Саду, Земуну, Београду, Панчеву, Вршцу, Кикинди, Сомбору, Суботици и Кијеву.

²⁾ За два клавира: *Српска райсодија (за 6 руку). За хармониум и клавир: Гајдашка; Пасширка; Свашовац. За хор: Српска молишва (мешовити уз пратњу клавира); Шалај, далај даном (мушки); Винска ђесма (мушки); „Разне српске ђесме и најеве“ (за мушки и мешовити хор). Музичко-теоретски радови Ј. Пачу-а јесу: *О Кухачевим јужнословенским народним ђојевкама („Српска Зора“ 11 студени 1878); Главни ђојмови музике („Матица“ 1867, бр. 27); Од-говор на кришшкх испош чланка (Даница, 1867, бр. 34); Преглед и раздељење музике (Даница, 1868, бр. 9); О нашој музизи у Hudebni listy, 1872; Беджих Сешана (Јавор 1884, бр. 21).**

Литература: „Српске илустроване новине за забаву, поуку, уметност и књижевност“, 1881, год. I, бр. 7, стр. 106; „Српски Музички Лист“, 1903, год. I, бр. 1, стр. 3; „Србобран“, календар за 1904: Календар „Матице Српске“, за 1904; „Јавор“, 1891, год. XVII, бр. 36, стр. 571—573.

Даница, 1866, бр. 2; Бранково коло 1899, бр. 25; Драгутин Блажек: Димитрије А. Славјански и Др. Јован Пачу (Јавор 1886, бр. 19); Драг. Блажек: „Српска молитва“ др. Ј. П. (Јавор, 1889, бр. 30); О „Бранковом колу“, Драг. Блажек и Зар. Р. Поповић (Јавор 1884 бр. 19, 24); Босанска вила 30-XI 1902, 31-X 1903.

ПИХЕРТ ЕМАНУЕЛ¹⁾ је свршио 1883 године оргуљску школу у Прагу са особитим успехом, што се види из препорука уредника „Далибора“, коме се управа Српског певачког друштва у Вршцу беше обратила с молбом да јој уредник препоручи некога за свога хоровођу. Тако је 31 јула 1883 године Емануел Пихерт био изабран за хоровођу тога друштва са платом од 600 форинти на годину, с тим да и српској деци у основној школи предаје нотно певање. Од 1884 до 1886 био је хоровођа једног чешког путујућег позоришног друштва, а од 1887 видимо га поново као хоровођу Вршачког црквеног певачког друштва и учитеља нотног певања Српске основне школе, коју су дужност поред хоровођства морали вршити по уговору све хоровође овог друштва. На том положају остао, ваљда, три године а после би неко време хоровођа у Великом Бечкереку и 27 октобра 1896 долази поново за хоровођу Вршачког црквеног певачког друштва, на коме је положају остао дуже времена.

Пихерт је био одличан хоровођа и учитељ нотног певања деце у Српској основној школи. За такав свој рад често је од Управе друштва био похваљиван а увек је на конкурсима за хоровођу овог друштва побеђивао јер су га у Вршцу сви познавали као одличног радника.

Музички радови Е. Пихерта су ови: нештампани: за мешовити хор *Коло* из „Врачаре“²⁾; *О, погледај*. За мушки хор: *Коло* (Игра коло бурно); *Песма нас је очувала* (М. Трбић). Даљи су радови: *Звоно*, за мушки квартет; *Маши код колевке*, за женски

¹⁾ Емануел Пихерт је рођен у Карлину у Чешкој 1860 године. Пре доласка у српске крајеве био је извесно време позоришни капелник у Прагу и Загребу. У Вршцу је вршио и дужност органисте у синагоги. Иначе је до краја живота (умро је 2 априла 1902 године), остао на положају хоровође Српског црквеног певачког друштва у Вршцу.

²⁾ „Врачара“, чаробна оперета у 3 чина од Веље М. Миљковића.

хор уз пратњу клавира; *Кажи ми, кажи!*, за мушки квартет; прва сцена из оперете "*Пасош говори*", за мешовити хор уз пратњу великог оркестра; *Смеша народних песама* за глас и клавир; *Слава Оцу и Сину*, за мушки квартет; *Срећна кућа мир где влада* (из комада „Пркос“), за мешовити хор уз пратњу великог оркестра; *Ти ме шишаш*, за сопран или тенор уз пратњу великог оркестра; *Чујеш мене*, женски хор уз пратњу клавира.

РЕШ КАРЛ је рођен 16 септембра 1844 године у Грацу. Музичке науке учио је приватно. Практиковао је у оркестрима немачких и српских позоришта. 1865 године постао је учитељ музике у београдској гимназији са платом од 300 талира годишње. Поред ове дужности отправљао је неко време и дужност капелника у Народном позоришту. У међувремену је из гимназије био отпуштен, али не зна се кад, те је 4 септембра 1874 понова постављен и то за привременог учитеља са платом од 300 талира годишње. 29 септембра 1875 оглашено му је место за упражњено јер није дошао на дужност.

де **САРНО-САН ЂОРЂО ДИОНИСИО**, родио се 1856 год. у Неапољу у врло племенитој породици. Универзитет и конзерваторијум завршио је у Падови, а учење музике (инструментирање) продужио је и у Фиренци. Потом оде у Милано а затим 1882 у Трст, где је био уредник „Пикола“ и професор у музичкој школи Зорзелија. После дође у Котор за диригента грађанске музике где остаде осам година. По истеку уговора са општином которском, пређе 1893 у Београд где буде постављен за учитеља музике у II београдској гимназији, а одавде за секретара Италијанског посланства у Београду, на ком је положају остао до своје смрти. Умро је у Перасту одакле му је била жена, 15 октобра 1937 године.

За своје музички радове и као велики пријатељ нашега народа одликован је орденима: Св. Саве III степена, Карађорђеве звезде IV степена и Белим Орлом V стапена.

Штампани музички радови де Сарна јесу: *Балканска Царица*, драма у три радње од Николе I кнеза црногорског, за певање и клавир; *Горде*, опера у три чина од Саве Ст. Рачета (По библиографији Владана Јовановића); *Дана*, лирска идилска опера у једном чину (По библиографији Вл. Јовановића); *Ђачки расшанак(?)*;

Основи музике; Солунско коло, за клавир; Химна српског пјевачког друштва „Јединство“ у Котору, за мушки хор и клавир; Успомена из Пераста, народне пјесме за пјевање и клавир. Ово је дело посвећено пераштанима а награђено од Краљевске српске академије наука; Нелене-Кодо, за клавир.

Литература: „Ars et Labor“ Anno 63, Num. 5, стр. 399, „Политика“, 16 октобра 1937.

СВОБОДА БОГУМИЛ, млађи брат Јосифа Свобода, родио се 3 августа 1866 у Кованицима у Чешкој. 1884 године свршио је у Прагу музичку школу са врло добрим успехом. Главни просветни савет признао му је квалификације за учитеља музике у средњим школама и 11 октобра 1884 буде постављен за учитеља музике у гимназији у Неготину. Пошто је затим служио у гимназијама у Пожаревцу и Лесковцу, дође у Ниш 1887 године за учитеља музике у гимназији и за хонорарног наставника у учитељској школи. Умро је у Београду 1890 године.

Иако Богумил Свобода није за собом оставио никаквих музичких радова, ја га овде помињем као одличног хоровођу и учитеља. За све време док је боравио у Нишу био је хоровођа певачког друштва „Бранко“, које је под његовом управом правило лепе успехе. Он је у истом друштву завео и оркестар, чији су чланови, поред осталих, били и Ст. Бинички и писац ових редова. Најзад, ја га помињем и из захвалности, он је био први који ми је сугерирао да се одам изучавању музике.

СВОБОДА ЈОСИФ, родио се 14 јуна 1856 године у Нимбургу у Чешкој. Музичке науке свршио је на конзерваторијуму у Прагу.

7 фебруара 1883 године буде Свобода постављен за учитеља музике у гимназији у Београду, где је целога живота остао са службом и где је умро 6 фебруара 1898 године.

Свобода се трудио да се наша омладина што боље образује у музици те је с тога 1894 године отворио своју музичку школу у којој се учио велики број деце музици, а нарочито свирању на виолини. Како није имао потребних уџбеника за своје ученике, то је сам написао неколико таквих. 26 септембра 1889 основа се у Београду Београдски гудачки квартет, чији оснивач беше, поред

Фер. Ј. Мелхера, Стевана Шрама, Стевана Ст. Мокрањца још и Јосиф Свобода. Свобода је такође дуже времена био учитељ свирања академске омладине и капелник њиховог оркестра. За такав свој рад, Свобода је одликован орденом Св. Саве IV степена.

Штампани музички радови Свободини јесу: *Теорија музике*; *Школа за виолину*, за своје ученике; *Школа за виолину* (издање Ђорића); *Збирка српских народних и омиљених пјесама и игара*, за гласовир, I и II (видео сам само I такву збирку у којој је 40 игара); *Српске народне пјесме и игре за виолину*; *Наше мислим*, фантазија за гласовир.

Нештампани су му радови: *Врачарка*, фантазија за оркестар; *Србијанка*, фантазија за оркестар; *Српски пошпури*, за оркестар; *Лишургија*, за мешовити хор; *Divertissemento*, трио за клавир, виолину и виолончело.

Шар-аланина, (за меш. хор).

Литература: „Искра“ за 1898, бр. 4, стр. 63—64; „Подмладак“, год. I, бр. 15, стр. 238—239, бр. 16, стр. 253—254.

Бранково коло 1898, бр. 8.; Јован Зорко: *Камерна музика у Београду*, (Звук бр. 10—11, 1933); Јован Зорко: *Оснивачи гудачког квартета и камермузичких концерата у Србији* (Музички гласник 1922, бр. 3); Момчило Иванић: *Ј. Свобода* (Подмладак, год. I, бр. 15).

СТАНКОВИЋ КОРНЕЛИЈЕ се родио 18 августа 1831 године у Будиму у угледној српској породици. Био је двадесет друго и последње дете у родитеља и отац му беце градски судија у Будиму. Он прерано остаде сироче и детињство проведе у Пешти код своје сестре „која му је место мајке била“. Од деце сестрине, која су у то доба „већ прилично у клавир свирала,“ гледао је да и он штогод научи. Доцније га даде сестра да учи клавир код професора Јокше. Кад му се сестра пресели у Арад она поведе и њега те он у Араду сврши основну школу и прва два разреда гимназије. Трећи разред гимназије сврши у Сегедину, а остала три у Пешти.

Великопоседник Павле Риђички заузео се за Корнелија те кад овај сврши гимназију Риђички га поведе собом у Беч и даде га да се даље у музици образује. „Станковић се даде не само на учење клавира на коме је концертиста, пише 1861 године аустриски конзул Боровички, већ је одлично изучавао контрапункт

и композицију, и у том је правцу, под вођством Царско-Краљевског органисте Господина Сехтера, направио такве успехе да је обратио пажњу Његове Екселенце Патријарха Рајачића... 1852 године на Ускрс певана је први пут у грчкој цркви у Бечу Литургија, коју је Корнелије, под утицајем српске омладине компоновао за мешовит хор и посветио панчевачком црквеном певачком друштву. Том приликом Литургију је служио патријарх Јосиф Рајачић, а хором, који је био састављен из оперских певача, дуриговао је сам Корнелије. По Ф. Демелићу Корнелије је израдио две Литургије али се ниједна свештенству није допала, те је он због тога био јако утучен. Али савети проте Рајевског и Вука, као и других Срба, да треба да проучи српску црквену музику па да онда ствара, охрабрише га и он се, уз помоћ патријарха Рајачића, лати тога посла. По извештају од 19 јуна 1861 године, који је аустриски конзул у Београду послао бечком Министарству спољних послова излази да је Корнелије по савету патријарха Рајачића ишао у Карловце и да је „целу Литургију сем празничних скицирао и пробе њене на Светли Понедеоник 1855 године у Бечу у Сали Музичког Удружења извео“, и да га је после тога патријарх позвао у Карловце да и остали део црквеног певања забележи. Боровички наставља: „Станковић заврши овај посао у марту 1856 год. и одмах предузе неколико концертних путовања по царско-краљевској Војводини и у Београду скупи и обради неколико српских националних песама и 1857 год. оде опет у Беч да прикупљени материјал среди и у штампу да, у чему је већ знатан напредак учинио. За ове песме добио је најпре (марта 1859) највише признање Његовог Величанства Цара а доцније (марта 1860) и Златну Медаљу“.

„У корист фонда за подизање српске цркве у Бечу приредио је Станковић прошлог Светлог Понедеоника један духовни концерт на коме су се изводили комади највише из српске црквене музике, који су од уметничке критике царске престонице са великим допадањем примљени, а онда намерава, пошто је у Београду неколико пута концертирао, да пропутује Кнежевину Србију, Хрватску, Далмацију ради сакупљања и бележења народних песама. Без обзира на његове лепе моћи као клавиристе Господин од Станковић сме са мирном савешћу да се позове и на сведочанства, која је недавно штампао у листовима Царско-

Краљевски органиста Господин Сехтер, који као највећи ауторитет даје признање пуно части музичко-уметничкоме образовању овога младога човека“. Духовни концерт о коме у извештају говори Боровички, био је 10 марта 1861 године такође приређен у сали Музичког друштва. Изводили су га 40 уметника-ца бечке опере а о трошку патријарха Рајачића.

После овога успелога концерта Станковић заиста дође понова у Београд где са својим пријатељем Стевом Тодоровићем, сликаром, приреди још неколико концерата и затим поче, о трошку српске владе, бележити по Србији народне песме. Када се с пута по Србији врати у Београд 1863 године, он се сасвим настани у њему. Борба која се више година водила у Београдском певачком друштву око правца рада, космополитског или националног, завршила се победом овога другог, те Корнелије, вођа тога правца, постаде хоровађа друштва наместо дотадашњег Милана Миловука. На предлог Корнелијев образова се у друштву такозвани приуговорни хор. Али рад Корнелијев у друштву није дуго трајао, јер се он 1864 године разболе и маја месеца напусти Београд. Стева Тодоровић, 1865 године, враћајући се из Италије, где је зиму провео, сврати у Будим, где затече Корнелија на умору; убрзо затим, 5 априла 1865 године он и умре. Корнелије је био сахрањен на будимском српском гробљу под скромним спомеником, који му подиже српска омладина потпором целог народа¹⁾.

Мало више видесмо како је аустриски цар одликовао Корнелија, а цео извештај Боровичкога и иде само на то да убеди владу у Бечу да она предложи цару да се Корнелије одликује Ритерским Крстом царског ордена Фрање Јосифа да не би Русија предухитрила и одликовала га каквим великим одличјем. Корнелија је ипак одликовао руски цар Орденом кавалерства Св. Станислава. Осим ових, Станковић је имао и других одликовања: „Панчевачко певачко друштво, загребачки Humanitätssverein и Musikverein, Преодница и друга омладинска друштва изабраше га, поносећи се њиме, за свог почасног члана.“

Станковић је био човек омањег раста, доста лепог изгледа иако је имао „погрешку“ на једном оку на које није видео.

¹⁾ 1940 године Музичко друштво „Станковић“ пренело је његове посмртне остатке у Београд и сахранило их на Новом гробљу у Алеји великана.

Та се погрешка мало опажала. Он је био омиљена личност у друштву и радо виђен гост у кући руског проте Рајевског. Био је врло нежних осећања; у жалости је плакао а у радости се смејао као дете. Био је амбициозан а био је и јако заљубљиве природе.

Појава Корнелија Станковића била је по српску музику догађај од великог значаја. Наша музика пре њега носила је страни карактер и на њу се гледало, као оно некада на српски језик, са презрењем. Наша тадања интелигенција није се одушевљавала народном песмом, јер, по њеном схватању, то беше просто. Следујући саветима Вука Караџића, руског проте Рајевског и осталих Срба са којима се често среташе у гостољубивој кући протиној, а потпомогнут патријархом Рајачићем, Корнелије, иако мало познаваше српску песму и музику, као одушевљен Србин успе у послу којег се латио, забележи доста црквених и световних мелодија, обради их, упозна страни свет са њима стално пропaгирајући музику у српском народном духу. Кад је 1863 године понова дошао у Београд, потпомогнут својим пријатељем Стевом Тодоровићем и лицејском омладином, он крчи пут својим идејама и правцу. Иако сам на пропаганди својих идеја није могао дуго радити, јер га прерано задеси смрт, он је ипак победио.

Српска народна музика почиње постајати градиво уметничкој музици, а његов, иако кратковремени рад, остаје датум у историји нашега музичкога стварања; он је стигао да обележи трасу којом треба ићи, а у томе и јесте рад и заслуга Корнелија Станковића.

Корнелијеви штампани музички радови јесу: *Божественная служба во святыѣх ошца нашего Иоанна Златоустаго*, за четири гласа и клавир. Прва књига. У Бечу 1862; *Браштинство полка*, за клавир. У Бечу 1862; *Кадрилъ по Български народны пѣсны съчиненъ*, за клавир (По библиографији Д. Д. Ђермекова); *Православно црквено поянѣ у сербског народа*, за четири гласа и клавир, Беч, ию Ускрсу 1863; *Православно црквено поянѣ у српског народа*, за четири гласа и клавир. Трећа књига изашла у Бечу о Крстову-дну 1869; *Словенски кадрил* (По Библ. Д. Ђермекова); *Српска народна песма*, за фортепијано у варијације... Увод, песма „Што се боре мисли моје“ и шест варијација (По Библ. Д. Ђермекова); *Српска народна песма*, за фортепијано у варијације.. Увод, песма „Устај,

устај Србине“ са три варијације и завршетак (По Библ. Д. Ђермекова); *Српске народне џесме*, за певање и клавир. Прва књига. У Бечу 1862 (Прва је песма: „Полећела шарен тица“..); *Српске народне џесме*, за певање и клавир. Друга књига. У Бечу о Ускрсу (Прва је песма: „Праг је ово“...); *Српске народне џесме*, трећа књига: „Ој таласи“, квартет, посвећено г-ђи Јелени Риђичкој. И „Лепа Маца“, (По Библ. Д. Ђермекова); *Српске народне џесме*, за фортепијано у варијацие. Увод, песма „Сећаш ли се оног сата“ и „Мајка Мару“, две варијације на обе песме, прелаз, песма „Тамна ноћи пуна ти си хлада“ са четири варијације, прелаз, „Паде листак дрењине“ (По Библ. Д. Ђермекова); *Српске народне џесме*, за певање и фортепијано (Прва је песма: Я самъ Србин србскій синъ...); *Српске народне џесме*, за певање и клавир. У Бечу, о Арх. Михаилу, 1859 (Прва је песма: „Ускликнимо с любовљу...); *Српскѝи народнѝи кадрилъ*, за клавир (Кадрил почиње песмом: „Наша стрѝна“...); *Сремско коло* и народна песма „Чѝя ли е тараба“; за фортепијано); *Србско црквено карловачко џојање*, за мешовитѝ хор. Свеска прва: Блажене 1—8 гласа (Издање Српске краљевске академије, 1922); Од нештампаних музичких радова Корнелијевих наводим само неке, као: *Преѝходница српске слободе* или *Српски хајдуци* од Ђ. Малетића; *Црногорац Црногорки*, за мешовити хор; *Химна*, за мушки хор; *Плач маѝере Цара Уроша*, само уз пратњу клавира; *Ево деснице*, за мушки хор; *Кнез на џресѝолу*, за мушки хор. Остатак џештампаних Корнелијевих радова, а нарочито црквених, налази се у Српској академији наука.

Лѝтературу: „Летопис Матице српске“, 1865. год. XXXIX, књ. 110, стр. 188—234; „Вѝла“, 1865, год. I, број 17, стр. 109—210; 1886, год. II, бр. 17, стр. 270—273, бр. 18, стр. 285—289; „Даница“, год. VI; бр. 10, стр. 217, бр. 11, стр. 260—261, године 1865; „Српске Илустроване Новине“, 1881, год. I, бр. 4, стр. 62; „Орао“, велики илустровани календар за 1882 год. стр. 59—62; „Гласник Црквене Певачке Дружине“ „Корнелије“ за 1883 годину, у Београду; „Невен“, 1889, год. X, бр. 18, стр. 273—274; „Гласник Српског Ученог Друштва“, II од. књ. IV, стр. 328; „Јавор“, 1890, год. XII, бр. 49, стр. 770—773, бр. 49, стр. 782—783; „Споменица Београдског Певачког Друштва“ приликом прославе 50-годишњице 25 маја 1903 године, стр. 13—19; „Покојници“ од Др. Мих. Полит-Десанчића, Нови Сад, 1899 године.

„Даница“ 1860, бр. 7, 18; 1862, бр. 2, 7—8, 12, 31; 1863, бр. 23, 11, 12, 44; 1864, бр. 39, 32; 1865, бр. 4, 13, 24. К. Н. М.: Полиг-Десанчић и К. Станковић

(Летопис Матице српске, 1933, Књ. 338); Петар Коњовић: Корнелије, оснивач српске музике (Књига о музици, Нови Сад, 1947); Коста П. Мамојловић Корнелије Станковић (Просветни Гласник, бр. 6-7, 1942); Stana Ribnikar: Intimni lik Kornelija Stankovića (Zvuk, бр. 1, год. I, 1932); Stana Ribnikar: Kornelije Stanković i njegovo doba (Zvuk, бр. 5, год. III, 1935); Стана Ђурић-Клајн: Корнелије Станковић (Наслед, бр. 41, 1940); Stana Đurić-Klajn: Neostvareni san Kornelija Stankovića (Književne novine, 1948, 12, IV); Др. Ј. Суботић: Аутобиографија (I-V), Матица српска.

ТОЛИНГЕР РОБЕРТ родио се 9 новембра 1859 године у Фрауенбергу у Чешкој. Основну школу и два разреда реалке свршио је у месту рођења. Затим оде у Праг и на конзерваторијуму заврши шестогодишњи курс из музике крајем јула 1879 године. (У то време је наставни план на конзерваторијуму обухватао, поред стручних музичких предмета, још и програм за пет разреда средње школе). Конзерваторијум је од свих другова најбоље свршио.

1 августа 1879 године био је постављен за другог капелника у Земаљској опери у Загребу. 15 априла 1880 постаде учитељ певања у вишим разредима српских вероисповедних основних школа а 20 марта исте године и артистички управитељ певачког друштва „Гусле“ у Великој Кикинди. Ту је радио до 1 новембра 1890 године. Тада би постављен за учитеља музике на Цетињу на двору Кнеза Николе, професора музике у гимназији и богословији и Руског института царице Марије. 1 јула 1897 године поднесе оставку на своја звања и врати се у Чешку, у дом својих родитеља, где је спремао музички материјал за једно концертно предузеће, коме је био задатак да у строго уметничком облику а у инструменталном руху прикаже страном свету лепоте српске народне музике. На овоме послу радио је пуних пет година. Али кад је посао био, око пролећа 1902 год. скоро већ завршен, он увиде да се извођење овог плана не може остварити јер му недостају материјална средства. Због тога се користи позивом Шабачког певачког друштва и 1 јуна 1902 године оде у Шабац за хоровађу. 1 септембра исте године постављен је за привременог учитеља музике IV класе у Гимназији Јеврема Обреновића у Шапцу, где је до смрти остао. Умро је 20 фебруара 1911 године у Шапцу.

Толинггер заузима видно место у нашем музичком развиту не само као композитор већ и као учитељ и као хоровађа. При-

ликом прославе 50-годишњице Београдског певачког друштва, 25 маја 1903 године, Шабачко певачко друштво је под његовом, управом, на утакмици, однело прву награду. За свој рад он је одликован Даниловим орденом V а доцније IV степена. Сем тога он је и са разних других страна, и службено и приватно, добијао признања за свој рад.

Од штампаних музичких радова Толингерових познати су ми ови: За мушки хор: *Цоногорском војнику; Три пашриошке песме* (Напред, Бојна песма и Бојна труба); *Лишургија Свештога Јована Злаштоуштога*. За мешовити хор: *Царју Небесни; Русанђанке* (шест песама); *Две српске игре*, за клавир у четири руке; *Дижимо школе*, за два хора (мешовити и двогласни дечији) уз пратњу клавира; *Зачинка*, за виолину, хармониум и клавир; *Неколико листића из гласовне записнице*, за клавир; *Пулољици*, низ песама за дечје грло са пратњом клавира или виолине, свеска I; *Свашовац*, за клавир; *Три песме*, (Црна ноћи, Под маглом и Одби се грана), за два женска гласа уз пратњу клавира.¹⁾

Нештампани су му: За мушки хор: *Винска песма; Наше горе листи; Нека сунце*. За мешовити хор: *Вода и сунце; Јунак прође, Под лешом; Поздрав; Славуј; Уломак; Госпођици X у споменуци*; за један глас уз пратњу клавира; *Косовка*, кантата у три дела за хорова и сола уз пратњу два клавира; *Лабуд се кућа*, за мешовити хор и клавир; *Лаку ноћ*, квартет; *Лишургија*, за два гласа женска; *Одломак из „Бачког Распанка“*, за тенор соло и мешовити хор уз пратњу клавира; *Спаваш ли злато моје?* за тенор соло и мушки хор; *Тихи позив*, за сопран или алт са женским хором.²⁾

Према сопственом извештају у службеном листу у Министарству просвете, Толингер има још и ове радове: *Морнари*, опера; *Напред*, драмолет; *Са српског села*, драмолет; *Синфонија*, за велики оркестар; *Седам инструменталних квинтета*; *Цигани*, кантата за дечји хор; *У шумици*, синфонијска слика за дечји оркестар и хор и тако даље.³⁾

1) *Сврчачак српских јојевака*, за клавир.

2) *Љубицице у сред горе*, за два женска гласа; песме за комад „Сесоска дола“.

3) Толингер је написао много критика, приказа и опште теориских чланака у часопису „Гудало“. Објављивао их је под својим именом или под псеудонимом Младен. Осим тога писао је у „Посестрими“ и „Стражилову“ (К народној музици, 1886 год. бр. 8).

Толингер је био познат и као одличан концертни виољончелиста и педагог виољончела.

У „Споменици Роберта Толингера“ 24 маја 1931 год. стр. 33, наводе се још ови музички радови Толингероци: *Сељанчица бр. 1*, тенор, баритон, мушки хор (у рукопису); *I Ђулић*, соло, клавир, хармонијум (штампано); *II Ђулић*, соло, клавир, хармонијум (штампано); *Albumblätter*, клавир, (штампано); *Гајдашка импровизација*; *Тамбурашка импровизација*; *Коло*, мушки хор; *Гусларка*, мешовити хор; *Пошешала Царица Милица*, соло, мешовити хор, оркестар.

Литераџура: „Коло“, књ. III, св. 2 и св. 7; „Споменица Роберта Толингера“ 24 маја 1931 године.

Ђубомир Лотић: Листак из историје наше музичке уметности (Летопис Матице српске, 1932, књ. 332, 333); Милан Петровић: О поласку („Садашњост“ 23-IX-1890); Р. Толигер (Бранково коло 1897, бр. 30).

ТОПАЛОВИЋ МИТА родио се у Панчеву 27 септембра 1849 године. Пет разреда гимназије свршио је у Темишвару,¹⁾ реалну гимназију у Панчеву, технику у Бечу, а затим је две године провео у Прагу, где је на оргуљској школи учио музику као питомац Српске православне црквене општине панчевачке. 1868 године, као техничар у Бечу, био је хоровађа српског академског друштва „Зора“. По свршетку музичких студија у Прагу он се врати у Панчево, своје родно место, где остаде до смрти као помоћни учитељ у Српској вишој девојачкој школи и као хоровађа Српског црквеног певачког друштва. Умро је 5.18. јануара 1912 године.

Композиторским радом Топаловић је знатно допринео развоју наше хорске културе, али права је његова заслуга у томе што је својим радом, певачком друштву у коме је радио подигао уметнички ниво на степен праве уметничке вредности а завођењем духовних концерата ова је вредност још повећана. Ценећи сав овај рад, Српска краљевска академија наука изабрала је Топаловића за свога почасног члана. Одликован је орденом Св. Саве V степена и Таковским Крстом IV степена.

Од његових многобројних композиција врло је мали број штампаних и то: *Литургија*, за два гласа (1884, а друго издање 1892); *Песме у два гласа*, за ученике народних школа I—II дела. У I делу су следеће композиције: 1. Завет; 2. Поздрав; 3. Пролећна песма; 4. О косидби; 5. На уранку; 6. Јутром; 7. Тице се-

¹⁾ Према подацима које нам пружа д-р Томанл, (op. cit.) Топаловић је основну школу, Нижу и Велику реалку свршио у Панчеву.

лице; 8. Песма младог занатлије; 9. Пчелица; 10. Мрав; 11. Ковачу; 12. Домовини. У II делу су: 1. Песма Св. Сави; 2. У шумици; 3. Јутро; 4. Пролетња зора; 5. Јесења песма; 6. Тица; 7. Воћка; 8. У пролеће; 9. Волим; 10. Бери руже; 11. Зрачна свила; 12. Јутрењи радови; Литургија Св. Јована Злашоуског, за мушки хор (прерада Литургије К. Станковића); *О, погледај и Пушник*, обе за један глас уз пратњу гласовира а штампане у Албуму песама из концерата Жарка Савића (Издање књижаре Мите Стајића).

Нештампани радови: Песме за један глас уз пратњу гласовира: *Узми овај сџручак; Од куда ружа?; У зору ше славуј буди; И молио сам очи; Пружи ми ђехар*; мушки квартети: *Ој, ви дани; Кад ђрво сунце; Лаку ноћ; Моје анђелу; Славуј; У ливади под јавором*, дует уз пратњу клавира; *Heimweh* (Meiner Heimat schöne Auen); *Језерце* (и за мешовити хор); *Звезда*, (и за мешовити хор). Мешовити хорови: *Ој облаци; Змајевка* (химна Змају. Иста и за мушки хор); *У вечерњем сјају; Сарајевка; Певајмо* (Химна Певачког друштва у Бања Луци); *Хајше сестре* (Химна Доловачког певачког друштва); *Појмо Богу*, (Химна у славу 70-годишњице Панчевачког српског црквеног певачког друштва); *За барјак; Вече* (дечја песма); *Соколи, соколи; Ново лето; Волио бих; Народни збор; Хајде ђесмо; Хајд' у војну; Бојна ђесма; Вешру с Косова*, баритон соло са мушким хором или са оркестром; *Најуни ђехар; Лисна горо** (Химна Бранку Радичевићу); *Пошок жубори* (Ђ. Јакшић) баритон соло уз брујање хора; *Ојрошћај од Сџаре Године; Глоздрав Новој Години; Благослови, Боже свећа; У коло*, (Химна Богословског певачког друштва у Сремским Карловцима); *Кад звездеце; Поју Богу мојему* (Гесло Панчевачког српског црквеног певачког друштва. Исто и за мешовити хор); *Ајошеоза Вуку Сџ. Караџићу*.

Према подацима д-р Томандла (Споменица) Топаловић је оставио и следеће композиције:

Песме за један и два гласа: 1. Што се сунце цар на небу, 2. Сива магло, 3. Где птичице многогласним гласом поју, 4. Ја сам млада Српкиња, 5. Ал' престанте невине око мене птичице, 6. Осу се небо звездама, 7. Где Фрушка Гора у Дунав силази, 8. Ој шумице, 9. Заспала девојка, 10. Осу се небо звездама, 11. Тамбурица ситним гласом удараше, 12. Славно лето и пролеће, 13. Синоћ сам предвече шпацирао, 14. Како то, кад се једно у друго вољу, 15. На левој страни крај срца, 16. Сви ми кажу, 17. Лепо ти је рано уранити, 18. Девојка се у Дреновцу купа, 19. Радуј се млада нево, 20. Зашто да се ја бринем, 21.

Збогом немарна душо, 22. Сакри, бледе твоје зраке, 23. Младо пастирче, 24. Сиви сјајно од истока сунце, 25. Сећаш ли се оног сага, 26. Дјево, дјево, што ми љубав кратиш, 27. Ти не буди луда, 28. Кратко нам је ово време, 29. Што сам се горе доле, 30. Дај да пијемо, 31. Светли месец иза грпе, 32 и 33. Што љубо!, 34. Зора руди, мајка ћерку буди, 35, и 36. Расло ми је бадем дрво, 37. Зашто да се ја бринем, 38. и 39. Сви шајкаши одоше, 40. Прођи дико и мојим сојаком, 41. Видиш драги лице моје, 42. Гине, вене срце у ме. 43. Еј да је мени лећи па умрети, 44 и 45. Смиљ Смиљана покрај воде брала, 46. Момче ми прошло кроз село, 47. Добро вече Анка, 48. Девојка је ружу брала, 49. Тавна ноћи, 50. и 51. Дунаве, Дуна, 52. Куд погледам свуд је тама, 53. Што се боре мисли моје. 54. Девојка се сунцу противила, 55. Заран Павле, 56. Златни Тото у град удараше, 57. Под ноћ прођо низ поље, 58. Невесело срце моје, 59. Тресла вода ја, буку, 60. Ајдемо кући, зора је, 61. Узабра стручак, 62. Мајка Мађу, 63. Мила моја, 64. и 65. Љубио се бео голуб, 66. Што ћу јунак, 67. У Омера близу Сарајева, 68. Сву ноћ ми соко припјева, 69. Јарко сунце одскочило, 70. Девојка јунаку прстен повраћа, 71. Еј ајдук Вељко, 72. А драги брате комшија, 73. Без тебе драга, 74. Што нисам давио, 75. Збогом драг љубезна, 76. и 77. Још не свиће бела зора, 78. Девојка соколу, 79. Вјерно момче, 80. Чија ли је тараба, 81. Ти плавиш зоро златна, 82. Цветај дични пољски цвете, 83. На широком игра брегу, 84. Сунце јарко, 85. У месту пријатном тихој пустињи, 86. Ој девојко рођена, 87. Пролећела шарен птица, 88. Ој часу премили, 89. Од сад више тебе љубит нећу, 90. Српске ћери црнооке, 91. Девојка је зелен бор садила, 92. Ој девојко душо злаћана, 93. Пала је роса, 94. Тражила мајка свога сина Јанка, 95. Хајдемо кућу зора је, 96. Калоперо Перо, 97. Звоне звона карловачка.

Женски зборови: Школо мила мајко наша; Рујна зоро; Ој Бојко.

За клавир: Потпури српских и словинских песама; Коло; Еј пусто море; Жежулинка.

Дечје песме; Алај' леп овај свет; Пој славују; Звона; На ранилу; Коледо; Вече; Рибар.

Мушки хорови: Дични сине; А из луга зеленог; Занат је златан; Наш је Паја доктор посто; Ој, ој ди си дико; Нек живи што је наше; Полећела шарен тица; Све се кунем и преклињем.

Од црквених композиција све су остале у рукопису: За мешовити хор: *Ирмоси: На Божић, Васкресеније, Воведеније, Благовести, Вознесеније, Духове, Крстовдан, Рождество Бргородице, Успеније Богородице, Цвети, Тројар и кондаци: На Велики Пећак, Духове, Прокимен на Велики Пећак, Венчање; Глас Господен; Досћојно (четири различита); Ликуј днес Сионе; Песме при венчању; Песме при ојелу, за мешовити и мушки хор; Ирмос на Воскресеније, за мушки хор. За следеће композиције нисам могао да сазнам аранжман: *Окшоих из Минеја и Пенћикостара; Тројар Св. Кирилу и Методију; Благообразни Јосиф; Воскресеније Твоје; Нас ради расјеншаго; Глас Господен; (велико, глас осми); Досћојно, гласа првог и другог;**

Осмогласник за велико и мало њеније; Церковно њјеснојјеније (недовршено).

За хармонијум: *Смеша народних пјесама*. За црквене композиције узимао је већином наше црквене мелодије.

Литература: „Стражилово“, 1886, бр. 15; 1892, год. V бр. 28, стр. 442—443; „Гусле“, год. II, бр. 2, стр. 28—29; год. III бр. 4, стр. 54—56, 1913; „Летопис Матице Српске“, 1900, књ. 202 и 208, св. II и III, стр. 426—427; „Српска Православна Митрополија Карловачка“ по подацима од 1905 год. стр. 162.

Просвета, поучан лист за школу и народ, бр. 12, 30-XII-1878; Српски Сион, бр. 51, 30-XI-1891; П. Коњовић: Књига о музици, Нови Сад 1947; Др. Миховил Томандл: Споменица Панчевачког цркв. пев. друштва, 1938; Бранково коло 1900, бр. 12, 16.

ХАВЛАС ГВИДО. Од свих странаца који су радили на нашој музици, несумњиво је да је Гвидо Хавлас један од највећих а можда и највећи. Хавлас је рођен 2 маја 1839 у Струнковици у Чешкој. Године 1855—1856 свршио је у Прагу са одликом учитељску школу. Приватно је учио оргуљску школу где су му били другови Карл Бендла, Направник, Ал. Штребл, Ј. Царнер и други, све познати музички радници у Чешкој. Под управом Пичовом свршио је са одликом друго годиште оргуљске школе а потом је учитељавао у Водњанима, Брежници, Јинджикову Храдцу. Године 1865 напушта учитељски позив и посвети се само музици. Те године прими се само за хоровађу и капелника у Новом Бицову, где је остао до 1870. Године 1871 месеца јануара дође у Вршац за хоровађу Српског црквеног певачког друштва, с тим да је дужан предавати нотно певање и српској деци у основној школи. У Вршцу остаде четири године а потом оде у Сењ за црквеног хоровађу. У Сењу остаде само две године па се врати у Чешку где у Херманову Мјесцу остаде као хоровађа до смрти. Умро је 14 јануара (по новом) 1909 г.

За време свога боравка у Вршцу Хавлас је био необично плодан и као хоровађа и као учитељ малишана. Волели су га сви: и чланови хора, и ђаци и грађани. Колико је, пак, он волео Србе најбољи је доказ тај што је до смрти, иако у Чешкој, компоновао за Србе и своје композиције слао вршачком Српском црквеном певачком друштву. Многе од ових композиција биле су награђене на разним музичким утакмицама.

Главна скупштина вршачког Српског црквеног певачког друштва одржана 15 марта 1898 године изабрала је Хавласа за почасног члана друштва.

Хавлас је био ожењен Маријом рођеном Јурчичева, а брат му беше познати чешки писац Бохумил Хавлас.

Хавласови музички штампани радови јесу: За мушки хор: *Сад је време*; Српске песме за мушки хор: *Свеска 1. Хајдмо браћо*; *Свеска 2. Момче и девојче и Коло*; *Свеска 3. Црној Гори*; *Падајте браћо*; *Певачка школа за тенор и бас а за употребу друштава певачких*; *Избор најнужнијих правила за певаче као допуна вежбању тенора и баса*. Нештампани: За мешовити хор: *Амилуја*; *Берачице*; *Благослови*; *Достојно јесћ*; *Исћиш Руже*; *Надгробна песма*; *Ојрошћај* (Збогом брата...); *Ране* (Мајка преде...); *Слава Ошцу*; *Слава Оцу* (Тебе одејущагосја); *Слашко сјавај I*; *Слашко сјавај II*; *Служба на ојелу*; *Херувика*. За мушки хор: *Босни*; *Бубица мара*; *Видованска химна* (Страјић); *Где је Призрен?*; *Зора млада*; *Ивањско цвеће*; *Игра коло*; *Исћиш руже*; *Језерце*; *Кад заори шруба*; *Коло Црногорско* (П. П. Његош); *Лаку ноћ*; *Легао сам у шумици*; *Мене зову*; *Молишва Богу*; *Момче и девојче*; *Наше* (А. Костић); *Не дајмо се*; *Нека сунца* (Јарко сунце седи); *Нек се скрије*; *Ој, Милошу!* (Голубица бела); *Помоз' Боже*; *Природна слобода*; *Расћанак војника*; *Рус* (Ко ће нама..); *Сад је време*; *Са шебе је срце моје*; *Свјаши Боже I и II*; *Сложно браћо*; *Служба на ојелу*; *Слушај!*; *Сјаваш ли злашћо моје?*; *Србин сам Србин*; *Срећно, здраво*; *Српске народне песме*; *Српској шузи*; *Српсћву*; *Тајне срца*; *Тамо, тамо*; *Узоре дични*; *У коло, браћо*; *Усћајте, браћо*; *Хајд' на ноге, браћо, сада*; *Хајд'мо браћо*; *Хајдучка жеља*; *Хеј, будале*; *Химна* (М. Трбић); *Химна* (Кад звездице.); *Химна* (Боже силни наших.); *Црногорском војнику*; *Челичну ошћру сабљу*; *Шћо на јушћу сћоји*. Хор и соло: *А шћо ће суза?*, за мушки хор и баритон соло; *Девојка ружици*, за мушки хор и тенор соло; *Домовини*, за мушки хор и тенор соло; *Ко си ши, вило?*, за мушки хор и баритон соло.¹⁾

Лићерашћура: Češké Hudby, II rolnik, 1896.

ХАРТЛ ХАЈНРИХ ХРАНИСЛАВ је био хоровођа Српског Певачког Друштва „Гусле“ у Великој Кикинди, и то од 1890—1900 које је године у септембру месецу и умро.

У Кикинди је дошао на препоруку Дворжака. Пре тога је био други диригент Бечке опере, иначе одличан концертни пијаниста. Његове композиције су: *Песме* за глас и клавир (у албуму Ж. Савића); опера „*Наћалија*“.

¹⁾ *На сусрећ зори*; *Поздрав драгој*, за баритон и мумлајући збор.

Литература: Споменица педесетогодишњице рада певачког друштва „Гусле“ у Вел. Кикинди (Суботица, 1939); Љубомир Лотић: Листак из историје наше музичке уметности (Летопис Матице српске 1932, књ. 332, 333).

ХЛАВАЧ ВОЈТЕХ родио се 1849 године у месту Ледчи у Чешкој. Музику је почео учити још као дете од четири године. У осмој години одведу га у Праг где отпоче систематско учење музике код пијанисте и педагога Шимаха. После четири године учења буде примљен у Оргуљску школу, где сврши поред свирања на оргуљи и специјални курс из хармоније и контрапункта. После свршених музичких студија дође у Ораховицу (Банат) за диригента Музичког друштва и после две године доби место у Вршцу и то најпре за хоровађу Немачког певачког друштва, а затим Српског црквеног певачког друштва. Ускоро је због војне дужности морао напустити Вршац и оде у Беч а из Беча у Петроград за органисту и хоровађу где је живео обасут многим почастима. Године 1900 постављен је за солисту органисту придворнога оркестра. Умро је 1911 године у Петрограду.

Главна скупштина Вршачког српског црквеног певачког друштва, одржана 15 марта 1898 године, изабрала је Хлавача за почасног члана друштва.

Хлавач је удесио и штампао за клавир следеће песме: *O Vidovu-dnu* (оп. 14); *Brodar* (оп. 26); *Сањарија-fantaisie* (оп. 29). По библиографији Д. Бермекова Хлавач је штампао за клавир под бр. IV песму од А. Максимовића: *Раздрагано срце* (Увод, песма, три варијације); *Ојрошшај*; *Боже силни*. Хлавачеви нештампани радови јесу: за мешовити хор: *Анђео Срба*; *Богојављенски шројар* (и за мушки хор); *Воскресеније твоје*; За мушки хор: *Бал*; *Ја сам Србин, српски син* (Суботић); *Кад се сусуши шихо вече*; *Литургија* (по К. Станковићу); *Не дајмо се*; *Ојело*; *Падајте браћо!*; *Поред браћа браћ*; *Смеша српских народних песама*; *У гори, Хеј, крчмару!*.

За хармонијум: *Венац славенских песама*. За оркестар: *Српска рајсодија* За мушки хор: *Химна Пушкину* (руски текст).

За клавир: *„Србске народне песме“* (Девојка се, Калоперо, Сви шајкаши, Сећаш ли се, Ах престанте невине, Море дико, Што ћу јунак, У Будиму граду, Сива магло, Осу се); *На језеру* (Am See). У збирци „Сельские хори“ Хлавач је штампао у Петрограду низ наших народних песама у одељку „Песме и хорови западних и јужних Славена“.

Литература: „Биографи композиторовъ“ съ IV—XX вѣкъ, Москва, 1904, стр. 599.

Даница 1868, бр. 27; Даница 1868, бр. 12, бр. 11; О 70 годишњици свештања прве српске певачке заставе, за штампу приредио Душан Младеновић (Вршац 1939); Српство (Вршац), 1895, бр. 6; 1895, бр. 32; 1897, бр. 80; 1898, бр. 79.

ХОРЕЈШЕК ВАЦЛАВ¹. Штампани музички радови В. Хорејшека јесу: *Даворје* (Млади Срби), за мушки хор, а следеће су за мушки хор а има и аранжман за клавир: *Девојкин-свашовац*; *Девојка на студенцу*; *Јадна драга*; *Пасџирка*; *Српске народне џесме I збирка*; *Српске народне џесме II збирка*; *Тијо ноћи*; *Туга*; — Нештампани су: За мешовити хор: *Величај душе моје*; *Ено барјак*; *Јединородни*; *Лаку ноћ*; *Литургија*; *Свјати Боже*; — За мушки хор: *Весело*; *Кад пролеће*; *Нека сунца*; *Црногорски ускок*; *По џланинах*; *Селим-бег*; *У бој мо браћо!* Даље имамо: *Бјелана*, соло уз пратњу мушког хора; *За крст часни*, за мушки хор уз пратњу клавира; *Југовићи*, бас соло, мушки хор и клавир; *Ој џошоче*, за виши глас уз пратњу клавира; *Песма Св. Сави*, соло, мешовити хор и пратња клавира; *Смеша народних џесама*, мушки хор уз пратњу великог оркестра; *У ноћи*, за два гласа уз пратњу клавира; *Хајдуци на рочишту*, бас соло, мушки хор и пратња клавира; *Шта ће нам овај мир*, соло, мушки хор и пратња клавира; *Пој, славуј*, џој, соло уз пратњу клавира; *Како шо?*, соло уз пратњу клавира. Нешто је поправљао око композиције песме *Онам' онамо* и написао је музику за балет у једном чину од Е. Сикорског. Овај је балет са успехом игран у позоришту Котора²).

Литература: Др. Миховил Томандл: *Споменица*, 1938; „Застава“ бр. 152, 153, 25 и 30-XII-1874.

¹) Вацлав Хорејшек рођен је 4 новембра 1839 у селу Бехари крај Јичина у Чешкој. Оргуљску школу студирао у Прагу 1856—1858 године. Био је учитељ музике и хоровања у Земуну и Панчеву. Умро је 22 децембра 1874 у Бечу.

²) Радост и жалост, мушки хор, за глас и клавир: О, како ми је; Звезде; Ружа; Даница; Док си на свом крилу; Бјели град; Крај зелене Саве; Кућо, кућо; На уранку; Тајна љубав; Твоје очи; Спаваш ли; Мома ружу неговала. За клавир: *Fantaisie op. 4*; *Impromptu*, *Scherzo*; *Їешка народни пјсен*; *Циганска рапсодија I*. Литургија за мешовити збор; *Величај душе моја* и *Свјати Боже*, за 4 гласа; *Јединородни сине*, за 1 глас. Хорејшек је компоновао и велик број композиција на чешке текстове.

ЦЕ ЈОСИФ је рођен у Турнову у Чешкој 27 јануара 1842 године. Свршио је Оргуљску школу у Прагу. После свршених музичких студија постао је, како сам прича, војни капелник и са својом капелом присуствовао је бици на Кениграцу, одакле је са својим музикантима морао да бежи после краха аустриске војске. Како је Аустрија после те битке била јако исцрпљена материјално, то она поче да заводи штедњу. Жртва те штедње био је и Це, јер би са многим другим капелницима отпуштен из службе. После тога видимо га у Панчеву, где се и оженио. Ту је био кратко време хоровађа Српског црквеног певачког друштва, и кад после одласка Хорејшека из Земуна, Српска црквена певачка задруга затражи себи новог хоровађу пријави се и Це и буде примљен. Награда коју је као хоровађа имао била је незнатна, те му Српска црквена општина додели да предаје и у Српској основној школи нотно певање да би добио још нешто хонорара и да би му се омогућио пристојан живот. То ипак није било довољно, те је био принуђен да даје и приватне часове из музике, нарочито гимназијалцима. Али човеку који је имао жену и пуну кућу деце (седморо) а који је притом био доста одан пићу и презадужен, све то није могло помоћи. Како је пак био добар хоровађа а и добар човек, то су не само чланови Певачке задруге већ и грађанство, гледали да му у свачему, колико могу, помогну, регулишући често и његове приватне ствари. Он пак, није могао да схвати ту њихову доброту, те је најзад, скоро потпуно изгубљен, постао немогућ за Српску црквену певачку задругу и она му откаже посао, замоливши га претходно да тражи себи друго место. Како је у то време у Србији била оскудица у наставницима музике у средњим школама, Це се пријави Министарству просвете и би, 1 јануара 1895 године постављен за учитеља музике у гимназији у Крагујевцу, са платом од 1500 динара годишње, а и за хонорарнога наставника музике у Вишој женској школи. Тако је Це, после 23 године борављења у Земуну, прешао у Србију. Са собом није никога од својих повео, јер му жена беше већ умрла, а деца растурена на занатима.

Материјално у Крагујевцу прилично обезбеђен, Це је почео да живи умеренијим животом. Кад га је писац ових редова једном приликом посетио, Це је на њега учинио леп утисак старог и отменога господина. Али је било све доцкан. Дотле сувише руиниран

сиротињом и пићем, он се у Крагујевцу није могао здравствено опоравити и умре у болници крагујевачкој 1 децембра 1897 године.

Ево шта се о његовој сахрани каже у „Споменици мушке гимназије у Крагујевцу 1833—1933“, стр. 230—56: „Никога није имао од родбине поред себе; отуда се о погребу старао један одбор од два наставника гимназије. Сахрана је извршена 2 децембра. Пре подне у 10 часова спровод је кренуо из болнице, где је претходно извршен помен. У спроводу су учествовали наставници и ђаци гимназије и Више женске школе, војна музика, Певачко друштво „Шумадија“, Раденичка певачка дружина и гимназиски хор. За време погребна музика је свирала погребне маршеве, а хорови су певали црквене песме. Над гробом један наставник одржао је врло дирљиву беседу у славу покојникову.“

Ето тако је завршио живот један скроман и добар али несрећан човек. Уживао је у музици и кад би на клавиру свирао, он се, како је сам говорио, духом преносио у више сфере и тада је био најсрећнији. Це, и ако не по годинама толико стар, ипак је то изгледао. Био је средњег раста и носио је браду која је била потпуно бела. Це је до смрти остао аустриски поданик.

Штампани музички радови Цеа јесу: За мушки хор: *Где ј' мили дом?*; *Орао кликће* (Милетић). За мешовити хор: *Вивак*; *Језерце*. За два дечја гласа: *Јушро*; *Домовина*; *Шумица*; *Пошочара*; *Песма младог занатлије*; *Јушарњи радови*. За један глас уз пратњу клавира: *Гуслар*; *Лаку ноћ*; *При расшанку*; *Кад сам био на свом гробу*; *Нешто си рећи хтела*. Даље има: *Смешу српских песама*, за клавир. Нештампани радови јесу: за мушки хор: *Ах, ша живош мој је шужан*; *Закликнише!*; *Моја и њена срећа*; *Моја ружа*; *Молитва Богу*; *Појање при венчању*; *У здравље роду*; *Химна при преносу костију Бранка Радичевића.*¹⁾ За мешовити хор: *Домовини*; *Лабуд се кућа*; *Млади морнар*; *Поздрав милом мају*; *Три цветка*. Даље има: *Љубичица*, за три женска гласа; *Оче наш*, за мушки квартет; *Тајна љубав*, соло уз пратњу клавира; *Словенски кадрил*, за оркестар.

За многе податке о животу Јосифа Цеа дугујем господину Сави Пушићу из Земуна, који је био певач у хору којим је Це

¹⁾ *Žastaveničko* (Ne spi, ne spi, divko krasna); *Božena* (за мушки хор уз пратњу клавира).

управљао. Господину Пушићу изјављујем овде моју највећу захвалност.

Литераџура: Милен М. Николић: Крагујевачка гимназија 1833—1933; Споменица Мушке гимназије у Крагујевцу 1833—1933; Потпора, лист за народне интересе, Крагујевац бр. 96, 4-XII-1897; Др. Миховил Томанџ: Споменица Панчевачког српског црквеног друштва, 1938; Ј. Це (Бранково коло 1897, бр. 50).

ЧИЖЕК ДРАГУТИН родио се 3 фебруара 1831 године у селу Доњем Бершковицу у Чешкој. Прва знања у певању и свирању добио је као дечко у католичкој цркви места рођења. Још као врло млад ступи у војну музику у 39^{ој} пешачком пуку у Прагу, где проводе до 1864 године. У Прагу је, поред редовне музичке наставе у војној музици, учио и код чувеног капелника Розенкранца. 1864 године Чижек би премештен у 28 стрељачки кор, где постаде и капелник и кад се преселио тај кор у Земун и Чижек дође с њим.

Својом музиком као и својим понашањем Чижек је постао омиљен међу Србима у Земуну и обрати на се пажњу и београдских официра, којима се беше пружила прилика да једном слушају његову војну капелу у Земуну. 1868 године наше Министарство војно понуди Чижеку да пређе у Србију и замени старог капелника. Он се одазва позиву и чим му се пружи прилика он пређе у Србију почетком исте године. Од 19 марта 1868 до 31 августа 1869 год. био је Чижек контрактуални капелник војне музике (банде). У то је доба прешао у српско поданство и 1869 постаје „дејствителни капелмајстор војне банде“. 10 фебруара 1891 постаје референт војне музике а 27 октобра 1898 виши интендант и добија право да носи униформу капелника I класе. 9 јуна 1899 године Чижек је стављен у пензију а маја месеца 1908 године пријатељи његови прослављају његову четрдесетогодишњицу, којом је приликом, већ врло стар, умољен од одбора, последњи пут дириговао војном музиком, која је изводила његове композиције. Чижек је умро 30 јуна 1913 године у 82 години живота, а сахрањен на Новом гробљу у породичној гробници, парцела 5, гробница бр. 72. Смрт Чижекова пала је баш у доба кад је Србија водила рат са Бугарском, те се његовим посмртним остацима није могла одати онолика и онаква почаст каква му је приличила. Место регуларне војске спровод

су пратили старци последње одбране — чак и без војне музике, којој је он био цео живот посветио.

Ваља напоменути да је Чижек поред своје редовне дужности војног капелника, вршио и дужност учитеља свирања у Београдској гимназији и то од прилике од 1870—75, а уз Даворина Јенка радио је и као капелник у Народном позоришту (прва позоришна листа на којој стоји да је Чижек капелник јесте од 2 децембра 1886).

Између знатног броја странаца а нарочито Чеха, који су у тек заснованој Србији и Српству на музици радили, Чижек заузима једно од најважнијих места. Под његовом управом је војна музика стално напредовала и он је први који је у војној музици завео гудачке инструменте. Он се трудио да продужи рад у оном правцу у коме је оснивач српске војне музике, Шлезингер, радио, а то је да образује нови кадар наших домаћих музичара. Од природе обдарен музичар, њему то није било тешко, те отуда и имамо од њега тако велики број композиција. Међу свима његовим музичким радовима најважније место заузимају маршеви како бројем тако и лепотом.

Чижек је за свој рад одликован не само од српске већ и од других држава. Главна су му одликовања: Орден Светог Саве трећег степена, Таковски Крст, Данилов Крст, Румунска Круна, Орден Ф. Јосифа и друга. Ја овде саопштавам листу само оних Чижекових музичких радова које сам видео, а несумњиво је да је њихов број много већи.

Штампани су му радови: За клавир: *Черњајев марш*, дело 96; *Њењој Свећлости Књегињи Српској Наџалији*, полка мазурка, дело 98; *Независности Србије*, марш дело 102; *Ослобођење Словена на Иштоку*, марш, дело 104; *Његовој Свећлости Краљу Српском Милану М. Обреновићу*, марш, дело 105; *Њеној Свећлости Књегињи Црногорској Милени*, кадрил, дело 106; *Његовој Свећлости Кнезу Црногорском Николи Пећровићу Његошу*, марш, дело 108; *Немањино коло*, дело 112; *Његовом Височанству Краљевићу Александру Престоноследнику Србије*, марш; *Химна Народа Српског; Један дан из београдског гарнизонског живота*.

Нештампани су му радови и то за велики или за војнички оркестар: *Маршеви: Активне војске; Албум српских мелодија у облику марша; Бучевић; Весело браћац; Генерала Проћића; Гунду-*

лића; Дobar друг; Дунавског Пешадијског пука; Жалдсни маршеви: Број 3, Број 4, Број 6, Број 7, Број 8; За краља и ошаубину; Зла-
 шибор; Јуриш; Кнеза Лазара; Краљев пошторучник; Нашалија; Наша
 будућност; Независност; Ослобођење; Парадни логорски; Парадни
 марш за дефиловање; Парадни марш Број 1; Парадни Карл марш;
 Пирош; Санишешки; Свечани; Свечани марш у часи ошварања, Офи-
 цирског Дома; Скуишински; Словенски маршеви: Број II, Број III,
 Број IV, Број V, Број VI, Број VII; Српкиња; Српски маршеви: Број
 7, Број 10, Број 13, Број 14, Број 18, Број 21, Број 23, Број 24,
 Број 42, Број 43; Таково; Трчећи корак; Успомена на наше прешке:
 Број 1 и Број 2; Успомена на Руйље; Хај!; Хај, весело мили; Све-
 чани марш Цар Душан; Сремац марш I; Марш II Коњичког Пука;
 Марш VII класе; Марш VII пука Њ. В. Краљевића Александра.
 Други музички облици: Кадрил Београдског Женског Друштва;
 Венац Југословенских песама, потпури; Венац словенских песама:
 Број 2, Број 3, Број 4, Број 5, Број 6; Гајде, потпури; Гусле, пот-
 пури; Фула, потпури; Из српске шуме и луга, фантазија; Једна
 лепша вечерња шешња по Калемегдану, концертна фантазија; Ка-
 ледоској, потпури; Музичка панорама; Народни листови, потпури;
 Број 1 и Број 2; Обмана, потпури; Позив на спавање; *Serbisches
 Marsch*, Potpourri; Школско звонце, полка франсе; Пишање и од-
 говор, шаљиви потпури.

Ако овоме великоме броју Чижекових музичких радова до-
 дамо и све оне његове композиције које постоје а које сам изо-
 ставио само из тога разлога што сам се држао начела да забеле-
 жим само оно што видим, онда ће се тек моћи видети огроман
 рад овог нашег вредног музичара.

Литература: „Политика“ од 27 маја 1903 године; „Позоришни
 Годишњак“ (Српског Краљевског Народног Позоришта) Година
 1912—1913, Београд. 1913, стр. 25—27.

ШИСТЕК ВОЈТЕХ је рођен 1844 у Бржасима у Чешкој.
 1883 и 1884 свршио је у Прагу оргуљску школу са добрим успехом.

29 септембра 1887 постављен је за учитеља музике III класе
 у пожаревачкој гимназији, 30 септембра 1891 премештен је за
 нишку учитељску гимназију а 18 октобра 1895 премештен је у
 II београдску гимназију. Отпуштен је из државне службе 30 ја-

нуара 1896. После тога је отишао за наставника гимназије у Руднице у Чешкој.

Шистекове композиције штампане јесу: *Марш костолачких рудара*, за клавир; *Ој, Србијо*, за мушки хор; *Свирац свира*, за мушки хор; *Поздрав певачима*, за мушки хор; *Прво коло*, за мушки хор. Даље је изradio за мушки хор и ово: *Čtyri srbske tance*: 1) Коло нишко, 2) Коло шумадијско, 3) Коло банатско, 4) Коло ђурђевско.

Још одавно сам слушао, а то ми је потврдио и Стеван Никшић-Лала да је Шистек, док је био у нишкој учитељској школи, ставио у ноте цео осмогласник по певању Живка Бранковића, свештеника, који је радио такође у тој школи. Шистек је тај свој рукопис послао Министарству просвете на оцену и евентуално за штампу, али га никад више није натраг добио.

ШРАМ СТЕВАН је рођен 11 јануара 1853 године у Београду. Мати његова беше учитељица клавира те он од ње доби прва музичка знања. Као државни питомац Шрам је учио на лајпцишком конзерваторијуму од 1871—1875 године, а 22 новембра 1875 био постављен за учитеља нотног певања у Богословији као и у I и II нижој гимназији у Београду. Од тога доба па до 3 октобра 1894 године радио је по разним београдским школама а 3 октобра 1894 буде премештен у крагујевачку гимназију, куда он не хтеде да иде те даде оставку на државну службу. Министар му уважи оставку али га после годину дана, 18 октобра 1895, поново постави за учитеља музике и певања у II београдској гимназији. 1 септембра 1898 год. стављен је, по молби, у пензију.

Шрам је био хоровођа Београдског певачког друштва од 1879—1881. Био је хоровођа и Типографског певачког друштва и за време његовог рада у том друштву подигнут је од стране друштва споменик Ђури Јакшићу. Најзад Шрам је био хоровођа и Палилулског певачког друштва „Милошевац“. Један од четворице оснивача Београдског гудачког квартета, 25 септембра 1889 године, био је и Шрам.

Шрам је први почео да компонује дечје песме за своје ученике у учитељској школи, али су оне, готово све заборављене.

Једна је ипак сачувана јер је штампана а та је *Јагње моје* за један дечји глас. Од њега су још ови нештампани радови: За мушки хор: *Бденије: Благослови Боже* (Песма браку); *Венчаница; Воскресеније твоје; Знаци с неба; Јелици; Кроз ноћ нему; Лишургија Јована Златоустог; На Лијару; Рождество твоје; Смеша српских народних песама; Химна певачког друштва „Карађорђе“*, За мешовити хор: *Бранково коло* (По Ј. Пачу): *Молитвами; Онамо, онамо; Прва кишица бугарских песама; Спаси ни . . .; У гори; Христос воскресе; За оркестар: Бучевића марш.*

Химна српских железничара; Во Јордање.

Лишераштра: К. П. Манојловић: Споменица Ст. Ст. Мокрању, Београд 1923; Јован Зорко: Камерна музика у Београду (Звук, Бр. 10—11, 1933); Јован Зорко: Оснивачи гудачког квартета и камермузичких концерата у Србији (Музички гласник. 1922 бр. 3).

ШТИРСКИ ВЛАДИСЛАВ НИКОЛАЈЕВИЋ рођен 13 марта 1862 године у Хлинску у Чешкој. У Прагу је свршио гимназију, конзерваторијум и оперску школу, а учио је извесно време и у Бечу.

1 октобра 1886 постављен је за учитеља певања III класе у београдској гимназији са платом од 1500 динара годишње. 11 августа 1887 постављен је у I београдску гимназију а 22 новембра исте године отпуштен је из службе због неуредног вршења дужности. 1 фебруара 1888 постављен је у београдској реалци а 23 маја 1891 разрешен дужности. 15 новембра 1891 године постављен је у II београдску гимназију а 24 септембра 1892 разрешен од дужности. 16 новембра 1892 године понова је постављен у београдској реалци. 19 јануара 1893 кажњен је петодневном платом по чл. 41 закона о чиновницима грађанског реда. 26 новембра 1894 поставља се и за хонорарног наставника музике у учитељској школи у Београду. 11 октобра 1896 кажњен опет петодневном платом због самовољног одсуствовања од дужности. 15 децембра 1901 кажњен укором због телесне казне ученика. Умро је септембра 1931 године.

Мислим да Штирски није штампао ниједну своју композицију а од нештампаних знам за ове: *Господи што обишајеш*, за мешовити хор; *Девојка чвка драгог*, за мешовити хор; *Бачка песма*, за мушки хор; *Еј, бисер ниже*, соло са пратњом петогла-

сног мешовитог хора; из *"Бачког расџанка"*, за соло и мешовити хор; *На престољу калиф седи*, за мушки хор; *Оче наш*, за женски хор; *Сан заспала*, за мешовити хор; *Силешови српских народних песама*, за мешовити хор: I, II (нисам видео), III, IV (нисам видео), V (нисам видео), VI, VII (нисам видео) и VIII.

Постоји и IX и X сплет.

Штирски је био врло добар музичар али је због своје незгодне и преке нарави био често у сукобу са својим претпостављеним те је неколико пута кажњаван и новчано и отпуштањима. Све време свога службовања провео је у Београду мењајући само школе у којима је радио. Био је особито добар хоровађа и као такав радио је и у Јеврејском, певачком друштву и годинама у певачком друштву „Станковић“. Благодарети њему Јеврејско певачко друштво достигло је завидне уметничке висине и било једно од најбољих певачких друштава у предратној Србији. Са тим друштвом он је 1900 извео „Продану невесту“ од Сметане.

Литература: Музички гласник 1931, бр. 7—8; Бранково коло 1897, бр. 11.

РЕГИСТАР ИМЕНА

- Адамов Паја 29
 Адамовић Капистрат 33
 Анастасијевић Миша 33
 Андрејевић Тоша Аустралијанац 1
 Атанацковћ Богобој 13
 Баварић 36
 Бајић Владимир 1
 Бајић Исидор V, 1—4, 13, 14, 24, 29
 Бајић д-р Лаза 2
 Бан Матија 27, 31
 Бендла Карл 55
 Бигиња Јелица 36
 Бинички Станислав VI, 3, 44
 Блажек Драгутин 4—5, 42
 Боре 27
 Боровички 45, 47
 Бошковић Бранко 18
 Бранковић Живко 64
 Брзак Драгомир 23, 26, 27
 Брож Милош 5
 Брож Фрања 5
 Брунети Фридрих 5, 6
 Валента Августин Александар 6
 Велисављевић Сида 36
 Верн Жил 26
 Веселиновић Јанко 23, 26, 27
 Вовес Јосиф V, 8, 13
 Гавански Александар 4
 Гал Фрања VI
 Грчић Јован VI, 2, 4, 10, 19, 32, 40
 Дворжак Антонин 7, 29, 56
 Денера 26
 Демелић Федор 46
 Дескашев Стеван 25, 27
 Диканж Виктор 26
 Димић Петар 8, 9
 Добронић Антун 4, 29
 Доницети Гаetano 28
 Доплар Фрањо 37
 Доубек Хуго V, 9, 10, 13
 Драгашевић 9
 Ђермеков Душан 37, 48, 23, 49, 57
 Ђорђевић-Вовес Антоније V, 7, 13
 Ђорђевић Владимир V—VIII, 3, 7, 10—15, 24
 Ђорђевић Јован 13, 27, 31
 Ђорђевић-Јовановић Јелисавета 10
 Ђорђевић Манојло Призренац 27
 Ђорђевић С. Радосав 10
 Ђорић Н. В. 25, 27
 Ђурић-Клајн Стана 50
 Ђуричић С. Милан 25
 Ђурковић Никола 13, 15—18
 Живковић Васа 15—17
 Живковић Миленко 15
 Живојиновић Јован 3
 Жил Ф. 26
 Жентилуомо 20
 Зорко Јован 45, 65
 Иванић Ј. Момчило 45
 Иванишевић Ђуро 18
 Иванишевић Ђ. Јован, V, 13, 18, 19
 Илијћ Ј. Драгутин 27
 Илијћ Ј. 39
 Илкић Стеван 4
 Исаковић Милева 36

Јакшић Ђура 27, 53, 64
 Јанковић Душан 19, 20, 32
 Јахимек А. 15
 Јенко Андреј 20
 Јенко Даворин VI—VII, 10, 20—29
 Јенко Марија 20
 Јефтић Стеван 25, 28
 Јовановић Б. 28
 Јовановић Владан 43
 Јовановић Јован Змај 53, 24
 Јововић Спиридон VI
 Јоксимовић Божадар 11, 24
 Јокша 45

Калауз Алојзије VI
 Калић Мита 37
 Караџић Вук 46, 48, 53
 Каћански Владислав 8, 24
 Кеслер Ханс 2
 Клервир 26
 Кожељ Славко 28
 Колин Павле 29
 Коларовић Светислав 36
 Кондоршева Анастасија 36
 Коњевић Душан 29
 Коњовић Петар 4, 20, 29
 Копе Франсоа 26
 Кормон 26
 Костић А. 56
 Костић Константин 5
 Костић Стеван 36
 Котур Душан 29
 Кранчевић Петар VI
 Краус С. Фридрих 12
 Крстић Петар V
 Кубеш Фердинанд 30
 Кухач Фрањо 18
 Лабиш А. 27
 Лапајн Јосиф 27
 Ларонж Адолф 27
 Лањи Ернест VI
 Лаубе Х. 27
 Лјичић Славољуб 24, 36
 Лист Франц 13
 Лифка Адолф Петар 30
 Лотић Љубомир 51, 57

Љубинко 26

Мајербер Ђакомо 28
 Максимовић Аксентије V, 13, 31,
 32, 57
 Максимовић Миленко 27
 Малетић Ђорђе 18, 39
 Манојловић Коста 49, 65
 Мантуани д-р Јосип 28
 Маринковић Јосиф VI, 8, 10, 14, 22, 29
 Маринковић Коста VI
 Марковић Милка 31
 Марковић Стеван VI
 Масне Жил 28
 Маћејка Карло 32
 Машек 20
 Мегерле Тереза 27
 Мелак 27
 Метепе 27
 Мергл Јосиф 33
 Миленковић Т. 26
 Милетић Светозар 60
 Милићевић М. Ђ. 33
 Миловук Милан V, 13, 33, 47
 Мило М. 25
 Милојевић д-р Милоје 4, 14, 29
 Милчински Алојзије 33, 34
 Миљковић М. Веља 42
 Мирковић Јован 34
 Младеновић Душан 58
 Мозентал С. Х. 26
 Мозер Густав 27
 Мокрањац Стеван VI, 3, 10, 22, 29,
 38, 45, 65
 Монтепен К. 26
 Мортијер А. 26
 Морфидис Нисис Александар VII, 34-37
 Мостић Ј. Петар 27
 Моцарт Волфганг Амадеус 28
 Направник Карел 55
 Недељковић Милан 29
 Нешић Марко VI
 Нигрићова Вела 26
 Никола, кнез Црногорски 50
 Николић Александар 37, 38
 Николић Атанасије 15, 16

- Николић Милен 61
 Николић Ј. Станоје V, 13, 38, 39
 Никшић Стеван Лала 64
 Ноп Фридрих 26
 Његош Петар Петровић 56
 Округић Илија 28, 31
 Освалд Антон Туна 39
 Остојић Тихомир 39, 40
 Павловић д-р Радивој 4
 Пачу д-р Јован V, 5, 13, 40—42, 65
 Пашћан Светолик 3
 Пејић Радован 24
 Петровић Милан 51
 Пинтеровић Т. 26
 Пихерт Емануел 30, 42, 43
 Полит-Десанчић д-р Михаило 34, 36,
 37, 49
 Поповић-Вујић Софија 31
 Поповић Мита 41
 Поповић Јован Стерија 16
 Поповић Стеван 4
 Преловец Зорко 29
 Протић М. М. 38
 Пуш Лудовик 29
 Пушић Сава 60, 61
 Пушкин Александар С. 57
 Радичевић Бранко 53, 60
 Радојковић А. 28
 Радонић Јован 40
 Рајачић Јосиф 46, 47, 48
 Рајевски 46, 48
 Рајковић Ђура 26
 Ракуша 29
 Рачета Ст. Сава 43
 Реш Карл 53
 Рибникар Стана 50
 Риђички Јелена 49
 Риђички Павле 45
 Рихар 20
 Ричи Луиђи 20
 Розенкранц 61
 Руњанин Јосиф 13
 Ружић 36
 Сабо Јожеф 37
 Савић Жарко 33, 56
 Савковић д-р Јован 40
 Сахс Емил 4
 де Сарно Сан Ђорђо Дионисио 4, 43
 Свобода Богумил V, 13, 44
 Свобода Јосиф V, 13, 44, 45
 Сехтер Симон 37, 46, 47
 Сигети Ј. 25
 Сиглигети 27
 Синико Франческо 20
 Сикорски Е. 58
 Славјански А. Димитрије 5, 42
 Сметана Беџих 41, 66
 Стајић Васа 37
 Стајић Мита 53
 Станковић Корнелије V, 21, 23, 24,
 45—48, 53, 57
 Станојевић Илија 27
 Станојевић Станоје 31
 Страјић 56
 Стојановић Божидар 15
 Стојановић Евгеније VI
 Стојановић В. Јосиф 11
 Суботић Јован 32, 50, 57
 Текелија Сава 35
 Тодоровић Стеван 47, 48
 Толингер Роберт V, 13, 19, 50—52
 Томанл д-р Миховил 18, 20, 28, 29,
 31, 39, 52, 53, 55, 58, 61
 Топаловић Мита V, VII, 13, 52—55
 Тот А. 25, 27
 Трбић М. 42, 56
 Трифковић Коста 26, 27, 28, 31
 Ђоровић Светозар 26
 Ђурчин Милан 17
 Фабијан 32
 Фабр Жозеф 26
 Фибић Здењек 18
 Финжгар 26
 Фукс Роберт 10
 Фунтек Антон 24
 Хавлас Гвидо VII, 55, 56
 Халеви 27
 Хартл Хајнрих-Хранислав 56—57

Хаџић Антоније 32
Хелмесбергер Јозеф 20
Хлавач Војтех 57—58
Холтај Карл 27
Хорејшек Вацлав 9, 58
Храниловић Јован 4, 32

Царнер Ј. 55
Цветичанин Милан 7, 39
Це Јосиф VII, 59—61

Чижек Драгутин V, VII, 13, 61—63

Чокорова Марија 36

Џимић Александар VI

Шантић Алекса VI

Шапчанин П. Милорад 26, 27

Шебор 11

Шистек Војтех 63—64

Шимах 57

Шлезингер Јосиф VI, 15, 16, 21

Шоле 27

Шрам Стеван 38, 45, 64—65

Шарлије 26

Штирски Николајевић Владислав
65—66

Штолц 26

Штребл Ал. 55

R É S U M É

Les „Contributions aux biographies des musiciens serbes“ contiennent — comme on le voit d'après le titre — une série de plus ou moins courtes biographies de musiciens (compositeurs, chefs de chorales, professeurs de musique etc.) qui ont exercé leur activité en Serbie durant le XIX^{ème} et au commencement du XX^{ème} siècle. Bien que n'étant complet ni au point de vue du nombre des musiciens cités ni au point de vue de l'analyse musicale, ce livre présente un matériel bibliographique précieux qui sert de base à l'histoire de la musique serbe.

L'auteur du livre, Vladimir Djordjevitch, compositeur, mélodiste, pédagogue en musique, décédé en 1938, a laissé une oeuvre non terminée et certaines notes supplémentaires ont été ajoutées par le rédacteur du manuscrit Stana Djouritch-Klajn.

NX 001 377 842

B35-CA ✓

UNIVERSITY OF VIRGINIA
MUSIC LIBRARY



CHARLOTTESVILLE, VIRGINIA

